

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1217

14. KOLOVOZA 2026. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Središnja proslava *Dužijance* 2026.

**Jedna
žetva,
mnogo
plodova**

SADRŽAJ

12

s. M. Juliana Beretić, redovnica i misionarka

Predati se poslanju i dati od sebe najbolje

16

Književna večer Katoličkog društva Ivan Antunović

U znaku knjige, tradicije i zahvalnosti

20

Nedostatak vode ugrožava kućanstva i poljoprivredu u Tavankutu

Bunari presušuju, a na nove se čeka do proljeća

24

Salašari somborski na 29. Maratonu lađa i 13. Maratonu lađarica

»Suncokreti« iz Vojvodine ponovno na Neretvi

31

Izložba slika s 41. saziva kolonije slamarki u Tavankutu i izložba Život ličkih Bunjevaca na Velebitu

Vrijedne rukotvorine bačkih i ličkih Bunjevki

48

Tisa pokraj Kanjiže, dobra i kao zamjena i kao nadoknada za more

Tako blizu, a tako dobro

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)

Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)
Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
LEKTOR:
Zlatko Romić
TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)
FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

Mirjana Trkulja
(tajnice@hrvatskarijec.rs)
(distribucija@hrvatskarijec.rs)
TELEFON: +381 24/55-33-55;
+381 24/55-15-78;
+381 24/53-51-55
TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230
E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs
TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica
List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828
CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Više od zahvale

O subotičkoj *Dužijanci* je tijekom 23 i pol godine postojanja našega tjednika napisano pregršt tekstova, izvještaja i uvodnika. Ipak, značaj ove manifestacije za hrvatsku zajednicu u Subotici, ali i u Srbiji, dovoljan je razlog da se ponovno osvrnemo na nju.

Središnja proslava *Dužijance* održana je 9. kolovoza, nakon višednevnoga programa čiji ritam odavno nije stvar jednoga vikenda. Cijeli ciklus, od blagoslova žita preko žetve/risa do zahvale, proteže se kroz više mjeseci okupljajući brojne sudionike i posjetitelje. Vrhunac su misa zahvalnica u katedrali svete Terezije Avilske i predaja kruha od novoga žita predstavnicima Grada na središnjem Trgu slobode.

Činjenica da ova žetvena svečanost traje već 116 godina govori više od većine svečanih rečenica. Od daleke 1911. i kerske župe u kojoj je rođena kao javna manifestacija, *Dužijanica* je preživjela promjene država, granica i društvenih uređenja. U njezinoj je srži vjerska zahvala za rod, ali je u nju tijekom desetljeća utkan pravi identitetski mozaik bunjevačkih Hrvata na sjeveru Bačke – običaji, ikavica, pjesma, nošnja, tambura...

Zato *Dužijancu* ne treba promatrati samo kao folklornu razglednicu prošlosti. Njezina se vrijednost ogleda i u tome što svoje naslijeđe – sudeći po broju djece i mladih koje smo vidjeli proteklih dana – čini živim i za generacije koje dolaze. Za hrvatsku manjinu u Subotici, pa i u Srbiji, ona je i svojevrsna godišnja potvrda vlastite opstojnosti, tim važnija u okolnostima višedesetljetnog smanjivanja broja pripadnika te zajednice.

Dužijanica se održava u kolovozu, mjesecu u kojem se srpsko-hrvatski odnosi tradicionalno dodatno zaoštavaju zbog obilježavanja obljetnice *Oluje*. U tom razdoblju politička retorika s obje strane doseže jedan od svojih godišnjih vrhunaca, a njezin se odjek neizbježno osjeti i među pripadnicima dviju manjinskih zajednica – Hrvatima u Srbiji i Srbima u Hrvatskoj. Posebno zabrinjava kada se povijesna i politička neslaganja pretvaraju u kolektivno stigmatiziranje čitavih naroda. Nažalost, retorika kojom se stvara nepovjerenje prema Hrvatima, u dijelu ovdašnjeg javnog prostora nije vezana samo uz nekoliko dana u kolovozu.

D. B. P.

Deliblatska pješčara

Gotovo tri tisuće hektara zahvaćeno požarom

Veliki požar koji je 5. kolovoza izbio u središnjem dijelu Deliblatske pješčare zahvatio je između 2.500 i 3.000 hektara šume i niskoga raslinja. Premda je vatra stavljena pod kontrolu i situacija je znatno stabilnija nego prethodnih dana, požar još nije potpuno ugašen, a ekipe na terenu nastavljaju gasiti preostala žarišta (stanje u srijedu, 12. kolovoza). Zbog visokih temperatura, suše i mogućeg jačanja vjetra, nadležne službe upozoravaju kako još nema mjesta opuštanju.

Požar je izbio 5. kolovoza oko 13 sati, u blizini nekadašnjega rekreacijskog centra *Čardak*. Za razliku od ranijih požara, koji su uglavnom počinjali na rubnim i, vatrogasnim vozilima lakše dostupnim dijelovima Deliblatske pješčare, ovaj je buknuo u unutrašnjosti rezervata. Nošen vjetrom promjenjivoga smjera, plamen se tijekom prvih dana širio u više pravaca, zahvaćajući borovu šumu, bagremove sastojine, stepsku vegetaciju i suho nisko raslinje. Prema podacima Radio-televizije Vojvodine od 11. kolovoza, broj aktivnih žarišta smanjen je sa 64 na svega tri. U gašenju je sudjelovalo više od 300 vatrogasaca, pripadnika Vojske Srbije, radnika JP-a *Vojvodinašume*, članova dobrovoljnih vatrogasnih društava i mještana. Korišteni su helikopteri MUP-a i Vojske Srbije, vatrogasna vozila, cisterne i teška mehanizacija. U najintenzivnijem razdoblju intervencije, na terenu je, prema podacima Republičkog stožera za izvanredne situacije, bilo angažirano više od 400 ljudi.

Vatra se približila naseljima Šumarak i Dubovac u općini Kovin, zbog čega je prioritet službi bila zaštita stanovništva i stambenih objekata. Ministar unutarnjih poslova

Srbije **Ivica Dačić** izjavio je kako nije bilo ljudskih žrtava niti je izgorjela ijedna kuća. Naselja su obranjena, a električna energija i opskrba vodom u međuvremenu su vraćene u redovit režim.

Direktor *Vojvodinašuma* **Roland Kókai** kazao je za RTV kako je požarom zahvaćeno od 2.500 do 3.000 hektara, ali je napomenuo da treba razlikovati površine na kojima su gorjele krošnje od onih na kojima je izgorjelo samo nisko raslinje. Prema njegovim riječima, visoki požar zahvatio je približno 600 do 700 hektara šume. Konačnu površinu i razmjere štete bit će moguće utvrditi tek nakon potpunog gašenja i pregleda terena.

Kako bi spriječile daljnje širenje vatre, ekipe su napravile oko 28 kilometara protupožarnih prosjeka. Ovisno o konfiguraciji terena, prosjeci su bili široki od 20 do čak 70 metara, a strojevi i radnici uklanjali su okolno raslinje i borove. Intenzitet požara bio je toliki da je 6. kolovoza, prema navodima *Vojvodinašuma*, iznad požarišta nastao pirokumulonimbus – rijedak olujni oblak koji se može oblikovati kada velika količina topline, dima i čestica iz snažnog požara prodre visoko u atmosferu. Njegovu su pojavu pratili grmljavina i olujni udari vjetra, što je dodatno otežalo intervenciju.

Posljedice po prirodu tek će se procjenjivati. U *Vojvodinašumama* upozoravaju da su uništena značajna staništa rijetkih biljnih i životinjskih vrsta te da će oporavak ekosustava trajati godinama. Ovogodišnja vatrena stihija tako se već ubraja među najveće požare koji su posljednjih desetljeća pogodili ovo zaštićeno prirodno područje.

Piredio: Ivan Ušumović

Konstituirano Koordinacijsko tijelo za praćenje provedbe Akcijskog plana za nacionalne manjine

Koordinacijsko tijelo za praćenje provedbe Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina za razdoblje od 2026. do 2029. godine konstituirano je 11. kolovoza u Beogradu. Time je započela provedbena faza dokumenta kojim su utvrđene mjere za unaprjeđenje položaja i ostvarivanja prava nacionalnih manjina u Srbiji.

Na konstituirajućoj sjednici usvojeni su Poslovnik o radu i metodologija izvještavanja. Prema usvojenoj metodologiji, izvještavanje će se ubuduće provoditi polugodišnje, za razdoblja od 1. siječnja do 30. lipnja te od 1. srpnja do 31. prosinca, umjesto dosadašnjeg kvartalnog izvještavanja.

Za predstavnika hrvatske nacionalne manjine u Koordinacijskom tijelu imenovan je Darko Sarić Lukendić koji je među ostalim istaknuo doprinos Hrvatskog nacionalnog vijeća u pripremi i planiranju Akcijskog plana.

»Hrvatsko nacionalno vijeće dalo je svoj doprinos u fazi pripreme i planiranja ovog dokumenta, te su u tom smislu prepoznati naši naponi i ekspertiza, i od strane drugih nacionalnih savjeta nacionalnih manjina. Hrvatsko nacionalno vijeće, aktivnim i konstruktivnim pristupom u svim aktivnostima povezanim s europskim integracijskim procesima Republike Srbije, svjedoči svoju privrženost europskoj budućnosti Srbije, koja jedina pruža viziju bolje budućnosti Hrvata u Republici Srbiji«, dodao je Sarić Lukendić.

A. G.

Ministarstvo kulture podržalo tri projekta hrvatske manjine

Ministarstvo kulture Republike Srbije objavilo je rezultate Natječaja za financiranje i sufinanciranje projekata u području kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina u Republici Srbiji u 2026. godini.

Na natječaju će biti financiran ukupno 101 projekt, za što je izdvojeno ukupno 20.850.000 dinara.

Kada je riječ o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji, bit će financirana tri projekta, svaki u iznosu od po 200.000 dinara: Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Ta-

vankuta dobit će sredstva za održavanje XLI. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame, HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice za 26. *Festival bunjevački pisama*, a Hrvatska čitaonica Subotica za organizaciju 25. *Dana hrvatske knjige i riječi – Dana Balinta Vujkova*.

Kako navodi Ministarstvo kulture, cilj natječaja je unaprijediti sudjelovanje nacionalnih manjina u kulturnom životu Srbije te razvijati međukulturni dijalog.

Milanović čestitao Gupcu 80 godina djelovanja

Predsjednik Republike Hrvatske **Zoran Milanović** uputio je čestitku HKPD-u **Matija Gubec** iz Tavankuta u povodu 80. obljetnice njegova djelovanja, istaknuvši važnost društva u očuvanju kulture, tradicije i identiteta Hrvata u Srbiji.

U čestitki datiranoj 27. srpnja u Zagrebu, predsjednik Milanović ocijenio je kako je HKPD **Matija Gubec** već osam desetljeća »važan činitelj očuvanja kulture, predaje i identiteta Hrvata u Srbiji«, dodajući da svojim djelovanjem nadilazi sredinu u kojoj je nastao.

»Djelovanjem vašeg društva, iznimna vještina marljivih slamarki i bogatstvo folkloru Hrvata Bunjevaca potvrdili su svoju vrijednost ne samo u sredini u kojoj djelujete, u Republici Hrvatskoj za koju ste od svojih početaka usko

vezani, već i širom Europe i svijeta«, naveo je Milanović.

Istaknuo je i širi značaj očuvanja kulturne baštine Hrvata Bunjevaca. »Očuvanje kulturnog naslijeđa Hrvata Bunjevaca nije ključno samo za vašu zajednicu na sjeveru Bačke, nego bi bez nje kultura cjelokupnog hrvatskog naroda kojem pripadate i kultura zemlje u kojoj živite bili bitno osiromašeni«, stoji u čestitki.

Predsjednik Milanović na kraju je izrazio uvjerenje kako će Društvo i ubuduće uspješno čuvati i promicati baštinu svoga roda i kraja.

Iz HKPD-a **Matija Gubec** zahvalili su na čestitki te poručili da je ovo priznanje potvrda dugogodišnjeg predanog rada svih članova Društva na očuvanju hrvatske kulturne baštine, tradicije i identiteta.

H. R.

Središnja proslava *Dužijance* 2026.

Jedna žetva, mnogo plodova

»U vaše je ruke Bog stavio budućnost vas i ovoga naroda. Ako vi ne budete nositelji vjere, jezika, običaja, nitko drugi to neće sačuvati«, poručio je biskup Majić

Dužijanica kao zahvala Bogu i pohvala čovjeku protekli vikend bila je u svojoj završnici. Proslavljena je svetom misom i svečanom povorkom kroz grad, čemu su prethodile i dvije večeri kulturno-umjetničkog i duhovnog programa.

U svom svojem sjaju, s brojnim simbolima, ova manifestacija je i danas, kada se slavila javno po 116. puta, ujedinila duhovnu zahvalnost Bogu i očuvanje kulturne baštine, te okupila vjernike, kulturno-umjetnička društva, tamburaše, pjevače, plesače, ljubitelje tradicije i građane koji su došli vidjeti, čuti i uživati.

»Neka to bude vaš život«

Središnja proslava u nedjelju, 9. kolovoza, započela je blagoslovom i ispraćajem bandaša i bandašice u crkvi svetog Roka koja se smatra kolijevkom *Dužijance*, te je od tamo krenula povorka predvođena konjanicima i svečano ukrašenim zapregama prema katedrali svete Terezije Avilske. Ondje je služena sveta misa zahvalnica koju je predvodio banjalučki biskup mons. **Željko Majić** skupa s biskupom Subotičke biskupije **Franjom Fazekasom**, te svećenicima Subotičke biskupije.

Biskup Majić govorio je o značaju *Dužijance* koja je prije svega zahvala Bogu za sve ono što imamo, što smo od Gospodina dobili, te je ostavio i poruku mladima: »Na poseban način obraćam se vama mladi. Nemojte misliti da je ono što ste primili od svojih roditelja, djedova i baka nešto što se samo po sebi razumije, a onda ne daj Bože nešto što je zastarjelo ili pripada prošlosti koje ćete se samo jednom godišnje prisjetiti. U vaše ruke nije polože-

na samo uspomena. U vaše je ruke Bog stavio budućnost vas i ovoga naroda. Ako vi ne budete nositelji vjere, jezika, običaja, nitko drugi to neće sačuvati. Nitko. Na vama je to. Zato budite ponosni na svoje korijene. Stablo bez korijena lako će vjetar odnijeti. Tako ni čovjek bez vjere, bez obitelji i vlastitog identiteta teško može ostati čvrst pred izazovima vremena. Zato čuvajte ono što ste primili, no, ne samo kao uspomenu, nego neka to bude vaš život«.

Uz predvoditelje žetvene svečanosti – bandaša **Tea Margetića** i bandašicu **Milu Kujundžić**, te malog bandaša **Danila Cvijanov**a i malu bandašicu **Mariju Šabić**, na misi su uz vjernike, mlade i djecu u nošnji, sudjelovali i svi seoski bandaši i bandašice.

Povorka i predaja kruha

Povorka nakon svete mise krenula je od katedrale, a u njoj su sudjelovali brojni članovi folklornih društava u nošnjama različitih naroda, gosti iz Hrvatske, Mađarske, Srbije i Bosne i Hercegovine, a svi s pjesmom i plesom, te drugim elementima tradicijske kulture. Nisu izostali biti prikazani ni brojni simboli *Dužijance*, poput »velikog klasa«, »krune« pletene od žita, žitnog vijenca s bandašovog šešira, kruha od novog brašna i krune ovogodišnje *Dužijance*. Uz to, ove godine su se u povorci mogli uočiti i mali snopovi žita, koje je veliki broj sudionika nosio. Bile su tu i *kraljice*, djeca iz vrtića, obitelji, prikazani su i gotovo zaboravljeni običaji, poput *polivača*, *rakijara*... Pokretne slike prikazivale su *Čuvare Božjeg groba*, nekadašnje Divojačko i Momačko društvo. Dominirali su i brojni

konjanici i kočijaši s nakićenim karucama, *haptikama* i kočijama, a sve u svjetlu slavlja zahvale.

Svi oni prošli su ulicama grada prema Trgu slobode gdje su naposljetku stigli bandaš i bandašica, koji su izaslanici gradonačelnika Subotice **Mariji Ušumović Davčik** predali kruh od novog brašna. Ovom prigodom ona je kruh pokazala na sve četiri strane Grada i u svom govoru podsjetila okupljene da *Dužijanca* nije samo uspomena na prošlost, već živa i snažna potvrda da tradicija ima smisla onda kada se njeguje, razumije i prenosi novim generacijama.

»*Dužijanca* je mnogo više od jedne manifestacije. Poštovanje prema radu čovjeka, prema kruhu kao simbolu života i prema zemlji koja nas hrani. *Dužijanca* nije samo svetkovina, ona je i nesvakidašnji kulturni projekt. Živa učionice tradicije, ali i svjedočanstvo da jedna zajednica najbolje čuva svoju budućnost onda kada ne zaboravlja svoje korijene«, rekla je među ostalim Ušumović Davčik.

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** u svojem je govoru istaknula kako iza ljepote koju smo toga dana vidjeli stoji nečije vrijeme i trud, vrijeme davanja od svoga. Istaknula je da je to najveća mudrost *Dužijance*, da nas ona svake godine podsjeti na jednostavnu istinu:

»Sve veliko nastaje tek onda kad svatko od nas da svoj dio. Isto tako i mi na svakog od vas računamo. Ne moramo svi biti isti da bi bili zajedno, samo se trebamo dobro posložiti. Kao što puno sitnih zrna brašna napravi jedan *kruv*, i ima nešto što ga povezuje, podiže i umnaža, a to nije sila nego kvasac, tako je i među ljudima. Nas podiže naša matična domovina Hrvatska, a kvasac naše zajednice moraju biti strpljenje, blagost, razumijevanje, podrška, molitva jednih za druge i za državu u kojoj živimo, posebno onda kad se ne razumijemo. Zajednica nije jaka kada u njoj svi misle isto, nego onda kada svatko u njoj nađe svoje *misto*. *Dužijanca* nas uči zahvalnosti za kruh, a možda još više, uči nas zahvalnosti jedni za druge« poručila je Vojnić.

Velikim kolom na Gradskom trgu u Subotici završena je središnja proslava *Dužijance*. Istoga dana u večernjim

satima bandaš Teo i bandašica Mila, uz članove UBH-a *Dužijanca*, posjetili su grob **Blaška Rajića** i uz 75. obljetnicu njegove smrti ovim činom mu i zahvalili što je uveo *Dužijancu* u Crkvu još 1911. godine. Navečer je na Gradskom trgu održano i tradicionalno *Bandašicino kolo*, a okupljene građane zabavljali su ansambl *Hajo, Ruže i Amanet*.

Večernje, *Skupština risara* i folklorna večer

Večer uoči središnje proslave *Dužijance* u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske, Svečano Večernje predvodio je gost, biskup Majić u zajedništvu s biskupom Fazekasom, katedralnim župnikom preč. **Draganom Muharemom** i svećenicima Subotičke biskupije. Ova pjevana večernja molitva časoslova duhovna je priprema za središnju proslavu *Dužijance*.

U prigodnoj homiliji biskup Majić je govorio o tome kako je važno čuvati ovu, prije svega duhovnu, a onda svakako kulturnu baštinu, jer kako je rekao, narod koji zaboravi svoje korijene teško može razumjeti vlastitu sa-

dašnjost i graditi blagoslovljenu budućnost. Tako je u homiliji *Dužijancu* nazvao školom zahvalnosti, jer ona nas podsjeća da čovjek može sijati, obrađivati i žnjeti, ali da život koji iz zemlje izrasta ostaje dar koji nadilazi snagu i pamet čovjeka, istaknuo je biskup Majić i rekao kako nas *Dužijanca* podsjeća da kruh na našem stolu nije samo proizvod ljudskoga rada, nego Božji dar.

Svečano pjevano večernje, kao i nedjeljnu svetu misu predvodio je Katedralni zbor *Albe Vidaković* pod ravnanjem zborovođe i orguljaša **Miroslava Stantića** uz soliste **Ivanu Mačković**, te **Kristinu** i **Marka Križanovića**.

Kako nalaže dugogodišnja tradicija, »krunu« od slame, koja predstavlja jedan od simbola *Dužijance*, na oltar su prinijeli i nakon Večernja narodu pokazali bandaš Teo i bandašica Mila.

Krunu – koja simbolizira godinu svetog Franje, napravila je članica slamarskog odjela HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta **Branka Vujić**. Kruna se nalazi na postamentu izrađenom od slame, a grb franjevac prikazuje prekrizane ruke Isusa Krista i svetog Franje Asiškog ispred križa. Ovaj simbol, kako je rekla autorica krune, predstavlja povezanost sv. Franje s Kristom, poniznost, vjeru, ljubav i spremnost na služenje Bogu i ljudima. Na objema rukama nalaze se stigme (rane) koje podsjećaju na Kristovu

žrtvu i na poseban dar koji je sv. Franjo primio kao znak povezanosti s Kristom. Klasje pšenice na kruni podsjeća nas na *Dužijancu*, te ova kruna spaja franjevačku duhovnost s tradicijom *Dužijance*.

Istu večer položeni su i žitni vijenci na spomenik *Risara* i bistu Blaška Rajića u parku ispred Gradske kuće koje su položili vrijedni risari i risaruše. Oni su nakon toga na Gradskom trgu imali i *Skupštinu risara* i scenski prikaz nekadašnje pogodbe risara s domaćinom salaša u čijoj su ulozi bili **Antun** i **Jasna Kujudžić**, te kao dida **Stipan Bašić** i majka **Marga Lendvai**, dok je u ulozi predvoditelj – bandaša bio **Perica Tikvicki**.

U folklornom programu sudjelovalo je osam kulturno-umjetničkih društava i ansambala iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Mađarske. Domaćin, HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice predstavio se bunjevačkim plesovima, kao i koreografijom *Momačko kolo*. Gosti iz Hrvatske HKUD *Osijek 1862.* iz Osijeka predstavili su se baranjskim te plesovima iz Bizovca pod nazivom *Da si diko ružica rumena*, dok je KUD *Tamburica* iz Slavonskog Šamca izveo slavonske svatovske i žetvene običaje.

Iz Bosne i Hercegovine u Suboticu je došlo i HKUD *Fra Jozo Križić* iz Roškog Polja, koji su predstavili svadbeni običaj brijanja mladoženje uz gangu i splet kola duvanj-

škoga kraja, a potom i pjesme i kola duvanjskoga kraja i zapadne Hercegovine uz mušku i žensku gangu. Mađarsku su predstavili *Mórahalom Néptánc Egyesület* iz Mórahaloma, s palatkaškim te plesovima iz Kalotaszega. Na folklornoj večeri nastupilo je i KUD *Vuk Karadžić* iz Temerina, s igrama Sarajevskog polja i Dragačevskog kraja, zatim KUD *Mladost 1947.* iz Subotice sa spletom vlaških igara te MKC *Népkör* iz Subotice, čiji su članovi izveli *Méhkeréki virtus*, odnosno plesove iz Méhkeréka.

Ovogodišnja folklorna večer je još jednom podsjetila na vrijeme kada je završetak žetve bio rezultat teškoga zajedničkog rada, ali istodobno i prilika za susret, pjesmu, kolo i veselje, upravo one elemente iz kojih je tijekom stoljeća izrasla *Dužijanca* kakvu danas poznajemo.

Tamburaška večer i krajnji dojmovi

Središnja proslava *Dužijance* započela je u petak, 7. kolovoza *Tamburaškom večeri*, tijekom koje su predstavljeni ovogodišnji predvoditelji *Dužijance 2026.* Njih je, kako to nalaže dugogodišnja tradicija, predstavio katedralni župnik, preč. Dragan Muharem.

Ova večer poznata je i po izboru pratioca bandaša i bandašice koji su odjeveni u bunjevačku nošnju po vlastitom izboru prošetali binom. Na članovima žirija koji su činili **Marija Džeba**, **Marija Kovač**, **Slavica Temunović**, **Marija Dulić** i **Petar Gaković** bilo je ocijeniti nošnju, nastup i hod, frizuru, izabrane detalje i opći dojam. Tako su za prve pratiocice izabrani **Nikolina Crnković** i **Mario Kujundžić**, za druge pratiocice **Lea Vojnić** i **Pavle Tumbas**, dok su titulu trećeg para ponijeli **Dora Kovačević** i **Tomislav Mačković**.

U glazbenom dijelu programa nastupili su: ansambl *Amanet*, HGU *Festival bunjevački pisama* pod dirigentskom palicom prof. **Mire Temunović** i zbor ove Udruge *Raspjevane zvjezdice* pod vodstvom **Marine Piuković**, a večer je završena koncertom tamburaškog ansambla *Ruže*.

Iste večeri dodijeljene su i nagrade najboljim aranžerima izloga koji uoči *Dužijance* krasi grad Suboticu. Po odluci žirija, prva nagrada pripala je postavci u izlogu butika *Fara* pod nazivom *Molitva za vesele žeteoce* koji je aranžirala obitelj **Petra** i **Ane Gaković**, druga nagrada pripala je **Ani Jaramazović**, **Anastaziji Ivetić** i **Ani**

Kopilović iz likovnog udruženja slamarki LUSA koje su aranžirale postavku *Od žita do slike* u butiku *Mondo*, a treća **Vesni Čović** i **Heleni Štrbo** za postavku *Žito – zlatno na ruvu, zlatno u žitu i bilo u krivu* u izlogu trgovine *Venera bike*.

Dužijanica je gotova, a o njoj i dojmovima će se još dugo govoriti. Nakon *Bandašicinog kola*, bandaš i bandašica su za naš tjednik rekli:

»Kada smo pristali na ovu ulogu nisam ni znala što će nas sve čekati. Puno je kompliciranije od onoga što sam mislila, ali svakako mi nije žao što sam pristala i ovo je uspomena za cijeli život. Mislim da je sve dobro prošlo, povorka je tekla glatko, mislim da je bilo dosta i posjetitelja i da je sve bilo lijepo i svečano«, rekla je Mila i dodala kako joj je najsvečaniji moment bio kada su u svećenim zapregama došli na Gradski trg. »Meni je inače taj dio povorke jako svečan i lijep, a sada kada sam ja bila u glavnoj ulozi mi je nešto neopisivo«, rekla je Mila.

»Možda i jesam imao generalnu sliku što me sve čeka, jer ovo iskustvo smo već imali u obitelji, ali kada se to osjeti na 'svojoj koži' onda je druga priča. Zahtjevno je biti bandaš, ima obveza, velika je odgovornost, ali i velika čast. I nije mi žao što sam se prihvatio ove uloge. Što se tiče današnje svečanosti, nisam mogao zamisliti da će sve biti ovako lijepo i svečano, vrlo sam zadovoljan kako je sve prošlo«, priča Teo s ponosom, te dodaje da je njegov najsvečaniji moment bio isto dolazak na trg, ali i svečani ulazak u katedralu.

Tako je iza naše zajednice, a napose UBH *Dužijanice* kao organizatora, još jedna, 116. *Dužijanica*.

»Slobodno mogu reći da je sve u organizaciji prošlo bez nekih većih 'problema'. Imali smo dosta organizacijskih izazova s kojima smo se zahvaljujući dugogodišnjem iskustvu uspjeli izboriti. Što se tiče posjeta – publike, bilo je onako kako smo i očekivali, čak bih rekao više nego prošle godine, ali moramo u obzir uzeti i temperature koje su ovih dana visoke. Ono što su mi drugi komentirali jeste da je bilo puno lijepih zaprega, koje su davale svečanost i gracioznost. Također, ove godine smo se potrudili većini sudionika u povorci podijeliti snopove žita, koji su dominirali cijelom povorkom. To smo zamislili da svaki sudionik ima, na tome ćemo još raditi, da je taj snop žita kao simbol *Dužijanice* vidljiv. Gosti iz regije su svakako dali svoj veliki doprinos i ugodno nas iznenadili autentičnim programom i nošnjama. Mi smo svi naviknuli na *Dužijancu* i svatko je vidi po svome, ali kada dođu gosti sa strane, koji se prvi ili više puta susretnu s njome, ostanu fascinirani svim što imamo pokazati – a to je bogatstvo kojeg često sami nismo niti svjesni«, rekao je direktor UBH-a *Dužijanica* **Marinko Piuković** i najavio kako će sljedeće godine, uz neizostavnu subotičku, biti organizirana i *Dužijanica u Osijeku*.

A. G. / I. U. / Ž. V.

Komemoracija poginulim vojnicima

310 godina od Petrovaradinske bitke

U organizaciji Grada Novog Sada i Udruge *Vezirac 1716.*, u srijedu, 5. kolovoza, na brdu Vezirac održana je komemoracija poginulim vojnicima u povodu 310. obljetnice Bitke kod Petrovaradina. Nazočili su predstavnici Grada, diplomatski i vojni izaslanici država koje su tada bile zaračene strane – Austrije i Mađarske, te Turske, kao i delegacije Europske unije u Republici Srbiji te vjerski službenici katolici, pravoslavci i muslimani.

Prije molitve za poginule vojnike katolike, nazočnima se obratio mons. **Eduard Španović**, župnik u Petrovaradinu i izaslanik srijemskog biskupa **Fabijana Svaline**.

»Upravo u ovo vrijeme, prije 310 godina, nakon završetka Petrovaradinske bitke, princ **Eugen Savojski** došao je pred raskošni napušteni šator **Damaz Ali-paše** koji se nalazio ovdje, na brdu Vezirac. U povijesnim izvorima onog vremena stoji da je Savojski, okružen svojim generalima i vojnim kapelanima, prije negoli je sastavio i poslao vojnu depešu o pobjedi caru **Karlu VI.** u Beč, prvo kleknuo i naredio pjevanje hvalospjeva *Te Deum laudamus*. Tri dana kasnije organizirana je velika vojna parada i službena sveta misa zahvalnica na otvorenom prostoru. Tada se okupila cijela vojska. Održana je i molitva za poginule suborce«, kazao je on.

Podsjetio je da je Petrovaradinska bitka bio događaj zahvaljujući kojemu mi živimo u slobodi i miru i koji nam je omogućio da živimo svoj kršćanski identitet, podsjećajući i na to da je prvi i najveći spomenik Petrovaradinske bitke zavjetna crkva Gospe Tekijske.

Križ koji je postavljen na Vezircu 1902. godine podsjeća na pobjedu kršćanske vojske nad vojnom silom Otomanske imperije, izvojevanu 5. kolovoza 1716. godine, koja je značila i povlačenje Turaka iz središnje Europe nakon Požarevačkog mira koji je uskoro potpisan.

Službenoj komemoraciji nazočio je i vijenac položio u svojstvu upravitelja Zaklade »Spomen-dom bana Josipa Jelačića« njezin upravitelj **Goran Kaurić**.

»Hrvati, osim što su uz druge narode bili sudionici Petrovaradinske bitke na strani pobjednika, vjerno čuvaju uspomenu na ovaj povijesni događaj, kako proslavom Gospe Tekijske osloboditeljice, tako i redovitom nazočnošću na skupu sjećanja na Vezircu«, izjavio je Kaurić.

M. T.

s. M. Juliana Beretić, redovnica i misionarka

Predati se poslanju i dati od sebe najbolje

Intervju vodio: Marko Tucakov

***Dio moje rodbine živi u Somboru, pa je ta povezanost s Bačkom ostala živa
* Iako još nisam dugo u Peruu, već sada me dojmila njihova bezbrižnost *
Bl. Marija Propetoga nije bila savršena, ali je imala duboko povjerenje u Božju providnost, što joj je davalo snagu da s radošću služi, osobito najpotrebnijima***

Juliana Beretić rođena je 1984. u Bobingenu (Njemačka), kao drugo dijete rođenih Somboraca **Josi-pa** i **Margite**, rođ. **Jurišić**. Odrasla je u Augsburgu uz sestru i brata. Pohađala je glazbenu gimnaziju, svirala u orkestrima i 2004. maturirala iz violončela. U Družbu Kćeri Milosrđa TSR sv. Franje stupila je 2004. u Dubrovniku, u novicijat 2005. u Fonte Nuovi u Italiji, a zavjete je položila u Blatu: prve 2007., a doživotne 2013. Drugu godinu novicijata provela je u Novskoj. Tijekom novicijata radila je u vrtiću, pomagala u školi u blagovaonici te u sestrinskom staračkom domu, svirala na misama, radila u vrtu... Poglavari su odlučili da upiše Katehetski institut pri KBF-u u Zagrebu 2008., uz koji je pohađala

orguljaški tečaj. Godine 2009. poglavari su odlučili da nastavi filozofsko-teološki studij u Rimu, gdje je u vrhovnoj kući obavljala službu sakristanke, pomagala u administraciji, crkveno-pravnim i prevoditeljskim poslovima. Diplomirala je 2014. na Papinskom sveučilištu *Antonianum*. Nakon studija premještena je u Blato, gdje je bila vjeroučiteljica, vodila zborove te dječju dobrotvornu radionicu *Biseri Očeva milosrđa*. Od 2022. nastavila je katehetski i pastoralni rad u Valpovu. Od 2015. bila je odgojiteljica kandidatica i postulantica, a od 2019. i savjetnica provincijalke. Od 2019. do 2025. bila je glavna urednica glasila *Tebi Majko*. Misijski križ primila je 6. lipnja 2025. u Zagrebu-Šestine. Od srpnja 2025. djeluje u sirotištu *Nuestra Señora de la Misericordia* u Limi (Peru). Od početka 2026. godine predaje u istoimenoj srednjoj školi vjeronauk te je odgovorna za pastoral nastavnika i učenika te škole. U sirotištu je odgovorna za najstariju skupinu djevojaka *Sveta Rosa*, pomaže sestrama oko računovodstva sirotišta i zajednice.

► **Koliko je somborsko i bačko podrijetlo, a koliko obitelj oblikovala Vaš identitet i put prema duhovnom pozivu?**

Podrijetlo je bilo živo prisutno u našem domu, iako smo živjeli u Njemačkoj. Mama je nastavila kuhati kao da živimo u Somboru. Sjećam se kako sam u školu nosila domaće proizvode, koje sam ponekad mijenjala s prijateljicama, a one su voljele dolaziti k meni, jer je mama dobro kuhala. Do šeste godine i početka rata, više smo puta godišnje odlazili u Sombor, pa je taj kraj za mene bio dragi dom, osobito zbog rodbine. Jedna mi je anegdota posebno ostala u sjećanju. Budući da smo svake godine za blagdane putovali u Sombor, a i za Božić, bila sam kao dijete uvjerena da se Betlehem nalazi u njegovoj blizini, »negdje kod nas«. Otac se nikada nije potpuno uklopio u Njemačkoj. Bio je duboko ukorijenjen u zemlji kroz svoju ljubav prema poljoprivredi, ali i srcem vezan uz Sombor i svoju rodbinu. Kod kuće smo govorili ikavicu, i kasnije su mi u samostanu znali reći da govorim više ikavicom nego neki Dalmatinci. Otac je imao vrlo jasan stav, nije podnosio psovke ni grub govor. Bio je čovjek čvrstih načela koja je dosljedno živio. Svoju vjeru živio je snažno i predano. Kao mladić više je puta hodočastio, između ostaloga i u Lourdes, a njegov se religiozni žar vremenom samo produbljivao. Brak mojih roditelja dodatno je učvrstio tu duhovnu dimenziju obiteljskog života. Prije jela smo molili, redovito išli na misu, a vjera je bila temelj našega doma. Posebno pamtim kada bi nas djecu otac svaku večer okupio, otvorio Bibliju i čitao, a nakon toga bismo zajedno molili. Otac je preminuo od tumora na mozgu, okrijepljen svetim sakramentima. Moja majka ga je njegovala s velikom, požrtvovnom ljubavlju, uz pomoć nas djece. U obitelji smo živjeli dvojezičnost. Otac je govorio isključivo hrvatski, dok je majka kombinirala hrvatski i njemački, a sa svojom rodbinom govorila je i mađarski. Sve to zajedno oblikovalo je moj identitet. Ključni trenutak za moje duhovno zvanje bila je 25. obljetnica svećeničkog ređenja moga strica mons. **Stjepana Beretića**. Tada sam, kao učenica osmog razreda, prvi put osjetila duboku želju da

svoj život posvetim Bogu. Ipak, bilo je razdoblja u kojima sam se više posvetila glazbi, osobito violončelu, i na neki način se udaljila od Crkve, tražeći vlastiti put. No upravo kroz sva ta iskustva sazrijevala je odluka koja će kasnije postati moj životni poziv.

► **Koliko često uspijevate održati kontakt s Bačkom i osjećate li povezanost s ljudima ovdje? Koliko u tome imaju ulogu sestre u vašem samostanu u Subotici?**

Dio moje rodbine živi u Somboru, pa je ta povezanost s Bačkom ostala živa. Ponekad se javim sestrični, teti, stricu, prijateljima i poznanicima. Dok sam bila na službi u Valpovu, često sam barem nakratko navraćala u Sombor ili Suboticu. Nerijetko bih sa sobom pvela i župljane ili sestre, želeći im približiti ljepotu toga kraja i njegove ljude. Uvijek sam s ponosom isticala podrijetlo svojih roditelja i radovala se kada su i drugi mogli upoznati Bačku. Svaki moj dolazak u Sombor ili posjet stricu u Subotici bio je i prigoda da se javim sestrama u samostanu i provedem s njima barem kratko vrijeme. Moram priznati da mi je ponekad bilo i žao što nikada nisam bila poslana na službu u Suboticu, ali sam to uvijek prihvaćala kao dio Božje volje koja se očituje kroz odluke poglavara. Otkad sam u Peruu, župa sv. Roka, gdje djeluju naše sestre, zajedno sa župnikom vlč. **Andrijom Anišićem**, poslala nam je veliku pomoć za sirotište, na čemu smo neizmjereno zahvalni. Nisam osoba koja često piše ili održava redovitu komunikaciju na daljinu, a to ponekad ne dopuštaju ni obveze koje nosi redovnički život. Gdje god bila, nastojim se potpuno predati poslanju koje mi je povjereno i dati od sebe ono najbolje.

► **Zašto je Vaš izbor baš redovnička družba čija je utemeljiteljica bl. Marija Petković?**

Moji roditelji su odlazili na svetu misu u župu Uzvišenja sv. Križa u Somboru, gdje su djelovale sestre Kćeri Milosrđa. Majka je kao djevojka pjevala u zboru koji je vodila s. M. **Vladislava Terzić**, a i otac je bio aktivan u župi. I nakon preseljenja u Njemačku ta je veza s Družbom ostala živa. Nakon 1991. godine nismo odlazili u Sombor, ali smo imali kuću u Zadru, a s. Vladislava je tada bila premještena u obližnji Zemunik. Ondje smo je često posjećivali i upravo sam u tim susretima upoznala Družbu Kćeri Milosrđa. Mnogi se pitaju kako to da sam pristupila hrvatskoj redovničkoj družbi, iako sam odrasla u Njemačkoj. Imala sam priliku upoznati različite redovničke zajednice. O životu Majke Utemeljiteljice, bl. Marije Propetoga Isusa Petković, više sam saznala još kao mlada osoba, osobito čitajući njezinu biografiju. Njezin me život duboko dojmio jer sam u njemu prepoznala dijelove vlastitog traženja i čežnji. Pogotovo mi se svidjelo kako je ostavila svoje bogatstvo i potpuno se predala Bogu. Uz to su me osvojile i same sestre svojom radošću i srdačnošću.

► **Kako se u Vama rodio poziv na misionarski put?**

Počeo je dozrijevati mojim ulaskom u Družbu Kćeri Milosrđa. Od početka sam osjećala da će moje služenje Bogu i bližnjemu biti gdje god me naša međunarodna družba pošalje, pa tako i u dalekim zemljama. Taj se osjećaj probudio tijekom moga boravka i studija u Rimu,

gdje sam kao studentica u vrhovnoj kući uređivala kronike nakon aktualnih pohoda vrhovne predstojnice. Tada sam upoznala život i djelovanje mnogih naših zajednica u misijskim krajevima. Za doživotne zavjete su me mnogi pitali što želim za poklon. Nisam imala nekih velikih želja te sam svoje poglavare upitala mogu li poći u sirotište u Peru na jedan mjesec. Dozvolili su, međutim to putovanje se nije ostvarilo jer je bilo godina kada nisam išla na godišnji ili samo na nekoliko dana. Na župama sam u Hrvatskoj s djecom rado pripremala misijske igrokaze, govorila im o misionarima i misijama te sudjelovala u prikupljanju pomoći za naše misije u Peruu i na Kubi. Željula za odlaskom u misije izrazila sam više puta u molbama vrhovnoj predstojnici. Dok živim svoje poslanje u Peruu, osjećam kako se taj dugogodišnji poziv doista ostvaruje i ucjepljuje u ono što su naše sestre odavna otpočele i u tome ustrajavale, nošene neumornim povjerenjem u Boga koji ostaje vjeran svojim obećanjima i koji, po rukama svojih službenica i dobročinitelja, nastavlja izljevati svoje milosrđe na najranjivije.

► **U kakvom okruženju djelujete i s kojim se socijalnim, materijalnim i duhovnim izazovima svakodnevno susreću ljudi s kojim radite, napose djeca? Što čini jezgru Vašeg svakodnevnog rada?**

Djelujem u svojevrsnoj pustinji na rubu Lime, gdje su siromaštvo, nesigurnost (ubojstva itd.) i nedostatak osnovnih uvjeta života stvarnost mnogih obitelji. Ljudi s kojima radimo često su pogođeni teškim socijalnim prilikama, nasiljem, alkoholizmom ili nedostatkom mogućnosti za obrazovanje i dostojanstven život. Najranjivija su djeca. U središtu našega djelovanja je Dom za djevojčice gdje živi oko 70 djevojčica u dobi od 5 do 17 godina. One dolaze iz udaljenih krajeva Perua, iz Anda i prašume, neke su bez roditelja, a neke su bile prisiljene napustiti obitelji zbog životnih okolnosti ili moralne opasnosti. Svaka od njih nosi svoju često izuzetno bolnu životnu priču. U Domu im nastojimo pružiti sigurnost, redovite obroke, mogućnost školovanja, ali i ono najvažnije, a to je osjećaj da su voljene i da se ne trebaju bojati. Velik naglasak stavljamo na cjelovit odgoj djevojčica: ljudski, duhovni, psihološki i radni. One pohađaju školu koja djeluje u sklopu našega centra, a uz to sudjeluju u programima stručnog osposobljavanja za vještine poput krojenja, kuhanja, informatike ili frizerstva, kako bi mogle jednoga dana samostalno živjeti i raditi. Kroz pučku kuhinju od ponedjeljka do petka pomažemo najsiromašnijima u našem okruženju: djeci, starijima i obiteljima koje nemaju ni za osnovne obroke. Nastojimo im pružiti i edukaciju o zdravlju, higijeni i osnovnim životnim vještinama, kako bi mogli poboljšati vlastite životne uvjete. Duhovna dimenzija prožima sav naš rad. Redovito se okupljamo na molitvu i klanjanje, a djevojčice učimo pouzdanju u Boga. Kombinacija konkretne pomoći i duhovne blizine čini srž našega svakodnevnog poslanja: cjelovita briga za čovjeka, nastojanje da svakom djetetu i svakoj osobi kojoj služimo pružimo ne samo materijalnu pomoć, nego i dostojanstvo, ljubav, odgoj i nadu za budućnost.

► **Misionari kažu da, želeći poučiti druge, sami nauče najviše. Čemu Vas svakodnevno uče ljudi u Peruu – njihova vjera, mentalitet i način nošenja sa životnim poteškoćama?**

Vjerujem da u tome ima puno istine. Jedno sam vrijeme bila kod benediktinaca u Njemačkoj i oni su govorili kako svakoga u formaciji šalju barem na šest mjeseci u misije. Očito misijski život na poseban način prizemljuje i poučava. Iako još nisam dugo u Peruu, već sada me dojmila njihova bezbrižnost. Kao osoba koja je prilično organizirana i strukturirana, učim od njih da se ne opterećujem previše planovima, nego da s više povjerenja živim sadašnji trenutak. Oduševljava me i njihova radost, jer i u težim uvjetima znaju biti veseli. Posebno su me dojmila razmišljanja mladih na satovima vjeronauka. Vrlo

su otvoreni i rado dijele svoja promišljanja o biblijskim tekstovima i vjeri općenito. Nadahnjuju me i profesori koji ne prenose samo znanje, nego istinski žive svoje poslanje. Često ostaju duže s djecom, a dosad nisam imala poteškoća oko njihova uključivanja u vjerske aktivnosti, naprotiv, vrlo su otvoreni i iskreno žele djecu i mlade pridobiti za Boga. Sve to pokazuje koliko ovu školu doživljavaju kao svoju, a mene kroz takve primjere Gospodin svakodnevno poučava.

► **Koliko je poznata bl. Marija Petković u Peruu? Koliko se ondje zna o našim krajevima?**

Dolazak prvih sestara u Peru bio je potaknut velikom pobožnošću Majke Utemeljiteljice prema svetoj Ruži Limskoj, čijoj se ljubavi prema siromasima i bolesnima duboko divila. Na prijedlog dr. **Bačića Willina**, koji ju je osobno upoznao, u Peru dolaze sestre Kćeri Milosrđa i

započinju svoje djelovanje 1953. Sestre su djelovale u Klinici Delgado u Limi te kasnije od 1956. u Pomorskom medicinskom centru u Callau, gdje su uz zdravstvenu službu vršile i snažan pastoralni rad među bolesnicima. Posebno se ističe događaj iz 1988., kada je tijekom nesreće podmornice *Pacocha* poručnik **Roger Cotrina**, nadahnut svjedočanstvom naših sestara koje su mu tijekom boravka u bolnici govorile o službenici Božjoj Mariji Petković, a čiji je životopis tada i sam čitao, moleći njezin zagovor uspio zatvoriti otvor i tako spasiti 22 mornara. Ovaj je događaj kasnije prepoznat kao izvanredan slučaj i pridonio je većoj poznatosti bl. Marije Petković u Peruu, čije se moći danas čuvaju u vojnoj katedrali *Stella Maris* u Limi, kao i na drugim mjestima. I danas u našoj školi rado govorimo o našoj Blaženici. Nedavno sam objavila slikovnicu i bojanku o bl. Mariji Propetoga Isusa na španjolskom i nadam se da će to pridonijeti boljem upoznavanju njezina lika, ne samo u našoj školi, nego i u našim misijama u peruanskoj prašumi u Yurinakiju, gdje djeluju naše sestre. Također, u rujnu planiramo organizirati kviz za profesore i administrativno osoblje o našoj Blaženici. Na taj način, preko nas sestara, naši profesori, učenici i štitičnice doma sve više upoznaju i Hrvatsku; neke su je kasnije, kao odrasle, imale priliku i posjetiti. U Limi djeluje i župa sv. Leopolda s Hrvatskom pastoralnom vikarijom, gdje je crkvu i pastoralni centar izgradio pok. mons. **Dra-go Balvanović**, dugogodišnji hrvatski misionar u Peruu. Njegov rad ostavio je dubok trag u hrvatskoj zajednici, ali i u lokalnoj crkvi. Danas ondje djeluje vlč. **Marko Jukić**, a nedjeljom se redovito slavi misa na hrvatskom. Važnu ulogu ima i mons. **Gerard Anton Žerdin**, biskup Apostolskog vikarijata San Ramón, koji je kao hrvatski misionar prije više od pola stoljeća došao u Peru. Peruanski narod Hrvatsku najviše prepoznaje po nogometu. Upravo preko sporta mnogi prvi put čuju za Hrvatsku i stvaraju prve pozitivne dojmove o njoj. O Vojvodini i Srbiji znanje je prilično ograničeno, jer su te teme manje prisutne u peruanskom medijskom prostoru.

► **Budući da postoje predrasude ili kriva informiranost o misijama, bilo bi dobro znati kako se financiraju životne potrebe i aktivnosti misionara?**

Financiranje života i djelovanja misionara često je drukčije nego što se ponekad zamišlja. Budući da radim u školi, primam plaću, ali ona ne pripada meni osobno, nego zajednici koja brine za moje osnovne životne potrebe. Važnu ulogu ima i sama Družba, koja stoji iza svojih sestara i podupire misijsko djelovanje. Postoje i donacije i potpore dobročinitelja. U razdoblju terorizma u Peruu posjetila nas je organizacija *Tierra de Hombres* iz Francuske, koja je tada započela pomagati naš rad i do danas nam ostaje potpora. Svakim svojim dolaskom u Peru posjećuju korisnike Pučke kuhinje i osobno se uvjeravaju u kvalitetu pružene skrbi. Neke djevojke imaju svoje kumove putem organizacije *Children Incorporated*, dok nam misionarsko društvo *Maryknoll* pomaže u različitim potrebama. U Europi, osobito prigodom Misijske nedjelje, pojedine župe žele konkretno pomoći misijama; tako smo i ove godine uspjele nabaviti nove madrace i

jastuke, ali i podmiriti druge potrebe. Naime, u svakodnevnom životu neprestano se javljaju razni troškovi, od higijenskih potrepština, školskog pribora, obuće i odjeće, do školskih uniformi. Neke djevojke dolaze gotovo bez ničega, pa im nastojimo osigurati sve što im je potrebno za dostojanstven život i školovanje. Papinska misijska djela i slične inicijative također pružaju potporu.

► **Što i kako mi u Srbiji možemo učiniti kako bismo pomogli Vaše i misionarske aktivnosti vaše zajednice u Peruu?**

Iznimno nam je važna vaša molitvena potpora, ona je temelj svega i daje snagu našem svakodnevnom radu. Velika pomoć je i materijalna potpora. Zahvaljujemo svima koji svojim darovima sudjeluju u ovom poslanju, jer nam to omogućuje da nastavimo brinuti o djevojčicama koje su nam povjerene i osigurati im osnovne uvjete za život i školovanje. Poseban oblik pomoći je i kumstvo. Mnoge djevojke nemaju svoje kumove ili kume, a upravo kroz takav oblik potpore možemo im osigurati potrebne stvari poput odjeće, obuće, školskog pribora i svega što im je potrebno za dostojanstven život. Pritom im ponekad ostaje i mala radost da izaberu neku sitnicu za sebe. Svi koji žele mogu se uključiti preko župe sv. Roka u Subotici ili mi se izravno javiti putem e-maila: juliana.beretic@gmail.com.

► **Što biste iz Vaše misijske perspektive i životnog iskustva poručili čitateljima *Hrvatske riječi*, osobito mladima koji se kolebaju oko vlastitog životnog ili duhovnog poziva?**

Iz vlastitog iskustva mogu reći da je važno dati si vremena i prostora za traženje. Iskustvo boravka u samostanu može u tome biti velika pomoć, jer čovjek tada ponekad lakše osluškuje Božji glas. Vjerujem da svaki čovjek u sebi nosi klicu poziva. Upravo kroz taj poziv ostvarujemo ono najdublje u sebi, jer Bog svakoga vodi putem koji je za njega najbolji. Većina ljudi taj poziv živi u obiteljskom životu, dok neki osjećaju poziv na radikalnije nasljedovanje Krista kroz svećeništvo ili redovništvo. Duhovni poziv prije svega je Božji dar i milost i ako nas Bog na nešto poziva, sigurno će nam dati i sve što nam je potrebno da na taj poziv odgovorimo. U tom je procesu iznimno važno imati i dobro duhovno vodstvo koje može pomoći u razlučivanju. Važno je ne zaboraviti ne samo da ljudi trebaju Boga, nego i Bog treba nas ljude. On želi nas kao svoje suradnike u svijetu. Zato je lijepo poticati na molitvu, da Gospodin daruje dovoljno dobrih i svetih svećenika i redovnika koji će vjerodostojno svjedočiti Evanđelje u današnjem vremenu. Želim poručiti koliko nas život i svjedočanstvo vjere naše blaženice može nadahnuti da svakodnevno koračamo putem ljubavi i potpunoga predanja Bogu. Bl. Marija Propetoga nije bila savršena, ali je imala duboko povjerenje u Božju providnost, što joj je davalo snagu da s radošću služi, osobito najpotrebnijima. Neka i nas njezin primjer potakne da činimo male, ali odlučne korake prema svetosti i služenju. Pozivam vas da s povjerenjem otvorite srce Bogu, da se ne bojite odgovora na Njegov poziv i da u svemu tražite Njegovu volju. Neka nas bl. Marija Propetoga i dalje prati, štiti i poučava kako svakodnevno živjeti iz Božje riječi i milosrdne ljubavi.

Književna večer Katoličkog društva *Ivan Antunović*

U znaku knjige, tradicije i zahvalnosti

*Nagrada za zaslužnog pojedinca
pripala je fotografu i filmašu
Ivanu Ivkoviću Ivandekiću iz Baj-
maka, za istaknutu udrugu – Ga-
leriji Prve kolonije naive u tehnic
slame u Tavankutu, a za istaknutu
i brojnu obitelj Ivanu i Ivani
Skenderović, roditeljima troje
svoje i četvero djece na
hraniteljskom smještaju*

Dan Katoličkog društva *Ivan Antunović* odnosno književna večer koju ono tradicionalno priređuje uoči središnje proslave *Dužijance* u Subotici, održana je 6. kolovoza u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici. Ovom su prigodom predstavljene dvije knjige – *Od zaborava spašeno*, autora **Josipa Ilića**, i Zbornik radova s tribina *Katoličko divojačko društvo i Dužijanica* i *Bunjevačko momačko kolo i Dužijanica* održanih 2015. i 2016. u okviru izložbe *S Božjom pomoći*. Također, već uobičajeno, uručene su i nagrade koje spomenuto društvo dodjeljuje istaknutim pojedincima, udrugama i obiteljima za izniman doprinos na polju kulture, vjere i društvenog angažmana, te proglašeni najljepše aranžirani izlozi motivima *Dužijance* u Subotici.

Promocija knjige, Zbornika i Revije

O nastanku knjige pučkog pisca i društvenog djelatnika iz Brega Josipa Ilića, koja je do sada predstavljena u njegovom rodnom mjestu te u Somboru, u ime nakladnika, govorio je predsjednik KD-a *Ivan Antunović* preč. **Josip Štefković**. Kako je podsjetio, za Ilićev rukopis, koji nosi naslov *Narodna nošnja i običaji kod Šokaca u Bačkom Bregu*, saznao je prije više od deset godina.

»Taj se rukopis čuva u Zagrebu u Odsjeku za etnologiju Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske

akademije znanosti i umjetnosti. Tada sam još bio župnik u Baču i Plavni i pitao sam se tko li je taj Josip Ilić kad je tako značajan da HAZU čuva njegov rukopis. Znete li da se ondje čuvaju tekstovi samo trojice autora koji su pisali o bačkim Šokcima? To su **Josip Andrić**, **Antun Kesejić** i naš Josip Ilić. Ima tome već tri godine kako sam odlučio pozabaviti se ovim pučkim piscem, te njegove objavljene i neobjavljene tekstove prirediti za tisak. Za početak, dobro mi je poslužio odličan članak vrsnoga i plodnoga pisca **Mirka Validžića**, koji je objavljen u *Subotičkoj Danici* za 1972. godinu, a govori o Josipu Iliću, njegovim biografskim podacima i književnom radu. On je najopširniji Ilićev rukopis odnio u HAZU, a posjedovao je i još neke njegove kraće rukopise, npr. *Velika narodna skupština u Novom Sadu, održana 25. studenoga 1918. godine* na kojoj je i sam Ilić sudjelovao. Na kraju smo prikupili njegovih 20 članaka i 21 pjesmu«, naveo je među ostalim preč. Štefković, te istaknuo kako je Ilićev rukopis o nošnji i običajima napisan 1960. najopširniji tekst na šokačkoj ikavici dotad napisan u Bačkoj.

Govoreći među ostalim o tome što ova knjiga predstavlja iz etnološke i antropološke perspektive, stručna suradnica za kulturne programe i projekte u ZKVH-u **Senka Davčik** rekla je kako je ona jedan vrijedan etnografski zapis života bereških Šokaca, te kako joj posebnu vrijednost daje činjenica da je izvorni rukopis pisan

autentičnom bereškom ikavicom, čime je, uz običaje i svakodnevni život, sačuvan i izvorni govor kao jedan od najvažnijih nositelja identiteta zajednice.

»Kada čitamo ovu knjigu, ne čitamo samo tekst niti samo kroniku jednoga mjesta. Čitamo način na koji su ljudi živjeli, radili, govorili, vjerovali, odgajali djecu, gradili kuće, slavili blagdane i razumijevali sebe i svoju zajednicu. Mislim da vrijednost ove knjige nije samo u tome što je sačuvala prošlost. Ona je prije svega otvorila mogućnost novih istraživanja. Može poslužiti kao temelj za dijalektološke analize bereške ikavice, za proučavanje tradicijskog odijevanja, stanovanja i materijalne kulture, ali i za istraživanje promjena identiteta hrvatske zajednice u Podunavlju«, navela je Davčik.

Na bereškoj ikavici obratio se, također u ime nakladnika (uz navedena dva tu je i Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti iz Osijeka), predsjednik HKPD-a **Silvije Strahimir Kranjčević** iz Berega **Milorad Stojnić**.

»Danas ne predstavljamo samo jednu knjigu, danas slavimo trud, sićanje i ljubav prema baštine, prema čoveku i njegove priče. Delo *Od zaborava spašeno*, spasito, što bi mi rekli, već samim svojim naslovom nosi snažnu poruku – da ono što vredi ne smije biti pripušćano tišine, neg sačuvano, zapisano i prineseno dalje. Ova knjiga nije samo zapis prošlosti – ona je most između generacija«, istaknuo je Stojnić.

Spomenuti Zbornik radova, koji je izašao u nakladi KD-a **Ivan Antunović** i Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanca*, predstavio je njegov urednik vlč. **Dražen Skenderović** ističući posebnu ulogu Katoličkog divojačkog

društva, utemeljenog 1911. u Subotici i Bunjevačkog momačkog kola, koje je počelo s radom 1920., u rastu *Dužijance*.

»U Zborniku, sažetom na 58 strana i u kojem značajno mjesto zauzimaju fotografije, nalaze se četiri rada – rad dr. sc. **Jasminke Dulić** o položaju i doprinosu žena u socijalnom i kulturnom životu Subotice kroz djelovanje Katoličkog divojačkog društva, rad preč. Josipa Štefkovića 'Katoličko divojačko društvo kao društvena pojava, uloga Društva u kreiranju raznih kulturnih manifestacija među subotičkim bunjevačkim življem, mons. **Stjepana Beretića** o Bunjevačkom momačkom kolu (BMK) i **Stevana Mačkovića** o kratkoj povijesti i arhivskom gradivu BMK-a.«

Nakon promocija, novi broj revije *Dužijanca* predstavila je njena urednica **Nela Skenderović**.

Nagrade za pojedinca, udrugu i obitelj

U drugom dijelu programa dodijeljene su nagrade **Ivan Antunović**, koje je uručio predsjednik KD-a **Ivan Antunović** preč. Josip Štefković.

Nagrada za zaslužnog pojedinca pripala je, kako je navedeno, entuzijastu, filmašu, neumornom fotografu, kroničaru, populizatoru i čuvaru naše kulturne baštine **Ivanu Ivkoviću Ivandekiću**, poznatom pod umjetničkim imenom Klapim, iz Bajmaka.

»Filmski je fotoamater, autor je šest kratkih igranih i više dokumentarnih filmova, fotograf i publicist. Fotografijom i filmskim stvaralaštvom intenzivnije se bavi od 2000.

godine, a za svoj filmski rad osvojio je brojne nagrade. Uz filmsko stvaralaštvo, Ivan Ivković Ivandekić aktivno se bavi umjetničkom fotografijom. Održao je više samostalnih izložbi fotografija. Autor je fotomonografije *Klapim* (2012.), dok knjiga *Moja Luca* predstavlja njegovo prvo književno djelo. Tijekom dugogodišnjega stvaralačkog rada afirmirao se kao svestran umjetnik koji svojim filmovima, fotografijama i književnim radom čuva kulturnu baštinu, običaje i identitet bunjevačkih Hrvata te prostora na kojem živi i stvara», navedeno je među ostalim u obrazloženju.

Nagrada istaknutoj udruzi ove je godine dodijeljena Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, u povodu 40 godina organiziranja Prve kolonije naive u tehnici slame i 65 godina organiziranog slamarstva u ovom selu, a primila ju je nekadašnja dugogodišnja voditeljica Slamarskog odjela tavankutskog HKPD-a **Matija Gubec** i vrsna slamarka **Jozefina Skenderović**.

Kako je navedeno u obrazloženju, »HKPD **Matija Gubec** iz Tavankuta od 1986. organizira Prvu koloniju naive u tehnici slame, no u krilu ove udruge slamarke su organizirane još od 1961. godine. Danas je ova vrsta narodne umjetnosti jedan od najpoznatijih brendova hrvatske zajednice u Vojvodini. Tavankutske slamarke su povezane s umjetnicima u slami iz cijelog svijeta, pa su tako 2014. godine imale čast u Tavankutu, na svojoj 29. koloniji, ugostiti ih u okviru VI. svjetskog kongresa slame. Zahvaljujući njima, predmeti od slame s ovih prostora nalaze se diljem svijeta«.

Priznanje namijenjeno brojnoj i istaknutoj obitelji Društvo je dodijelilo obitelji **Ivana i Ivane Skenderović** iz župe Marija Majka Crkve iz Subotice, koji svojim životom i djelovanjem svjedoče obiteljske i kršćanske vrijednosti. Oni su roditelji **Nikole** (10 godina), **Nikolete** (7), **Nade** (4), te djece koja se kod njih nalaze u hraniteljskom smještaju – **Mihajla** (10), **Tijane** (5), **Sofije** (3) i **Danijele** (2), a svi članovi obitelji vole *Dužijancu* i rado sudjeluju u njezinim događanjima.

U ime nagrađenih nazočnima se obratila Jozefina Skenderović koja se među ostalim osvrnula na rad Prve kolonije naive u tehnici slame.

»Na prvoj koloniji bilo je svega osam slamarki, a mi smo danas nezadovoljni ako na koloniji ne napravimo barem 25 slika. To su rezultati popularizacije i sve se više žena, pa i po neki muškarac, pokušava, netko s manjim a netko s većim uspjehom, baviti slamom. A to je sigurno rezultat našeg rada. Naravno rezultat je i toga što je ova vrsta narodne umjetnosti jedan od najprepoznatljivijih brendova bunjevačkih Hrvata i hrvatske zajednice u Vojvodini, i mi smo, naravno, jako ponosni na to.«

Na koncu su proglašene nagrade za najljepše aranžirani izlog u gradu, o čemu možete čitati u izvješću o proslavljenoj *Dužijanci*.

U glazbenom dijelu programa nastupila je **Lucija Vukov**, studentica flaute na Muzičkoj akademiji u Zagrebu.

I. Petrekanić Sič

Sizif u našem gradu

I ma tako poslova koji su po svojoj prirodi besmisleni, ali su po formi ipak čak i simpatični. Djeca će, recimo, uvijek u pijesku vidjeti idealan materijal za gradnju dvoraca iz snova, bez obzira na to što su i sama svjesna da ih može uništiti pad lopte ili slučajni nagaz stopala. Ljudi će, recimo, nešto slično graditi od leda – pa čak i prave hotele – svjesni i njihovog ograničenog vijeka trajanja do prvog zatopljenja, ali i činjenice da na tome mogu dobro zaraditi. Ima, naravno, i onih manje lijepih poslova koji su i po svojoj prirodi i formi potpuno besmisleni, apsurdni čak. Brojni robijaši svjedočili su o ručnom premiještanju velikih komada kamenja s točke A na točku B, sve s isključivim ciljem da im se kroz težak rad život ogadi. A ima tako poslova koji su i po svojoj prirodi i formi jednostavno ogavni i odvratni. Jedan od njih je i noćno žvrljanje po zidovima na tek prefarbanim površinama.

Jedan od takvih ogavnih i odvratnih noćnih poslova odigrao se ovih dana u našem gradu nakon što je na podvožnjaku na Segedinskoj cesti prvo prefarban, a već nakon dva dana ponovno ispisan grafit »Blokaderi teroristi«. Naime, mladi aktivisti pokreta *Kreni-promeni* u nedjelju su grafit te sadržine prekrili nanosom sive boje da bi pod okriljem noći većem dijelu javnosti nepoznati aktivisti ispisali istu poruku.

»Što je tu sporno?«, zapitat će se otupjeli građanin. »Pa grafita čak i sramnije sadržine bilo je i ranije a ima ih i sada po gradu.«

»Sporno je«, odgovorit će mu osviješteni građanin, recimo iz pokreta *Kreni-promeni*, »upravo to što je takvih grafita bilo i dalje ih ima po gradu. Sporno je što netaknut, gotovo kao umjetnički mural, kod nekadašnje Prve kasarne već dugo stoji grafit s natpisom 'Ratko Mladić', a da to nadležne komunalne službe ne samo da nisu prefarbale nego ni lokalna samouprava i policija nisu ništa učinile da se izvršitelji pronađu i primjereno kazne«.

»Pa to je sloboda izražavanja, prošla su vremena jednoumlja i verbalnog delikta kada se i za ispričani vic išlo u zatvor. Uostalom, ne može se po svim kvartovima postavljati noćne policijske patrole koje će čekati da se pojavi netko s fantomkom na licu i sprejem u ruci«, odgovorit će otupjeli građanin već vidno zamoren bespotrebnim dijalogom.

»Sloboda izražavanja ne podrazumijeva da se novouspostavljeni termin blokaderi izjednačuje s pojmom terorizma. Terorizam će, dragi moj, prije biti svaki anonimni i do sada neotkriveni poziv o postavljenim bombama u vlakovima jer se na taj način paralizira željeznički promet u cijeloj državi. Pod pojam terorizma prije se može podvesti otvaranje željezničkog kolodvora u Novom Sadu uz hvalospjeve da je on najsuvremeniji i najsigurniji u cijeloj Europi, a da samo nekoliko mjeseci nakon toga ispod njegove pale nadstrešnice pogine šesnaest ljudi. Stoga je

nazivati ljude koji zbog toga prosvjeduju i s vremena na vrijeme blokiraju ceste, ukazujući da ništa nije urađeno na otkrivanju odgovornih, ne samo licemjerno nego i drsko i potencijalno opasno«, odgovorit će mu, vidno uzrujan, osviješteni građanin, recimo iz pokreta *Kreni-promeni*.

»Zašto opasno?«, zapitat će nezainteresirano otupjeli građanin.

»Zbog toga što se na taj način javno demonstrira ono što se tajno planira u određenim manjim, ali zato moćnim krugovima. Zbog toga što se nacrtana potencijalna meta na pojedinačna čela slovima uopćava i odnosi se na sva-

koga tko misli kao 'blokaderi' ili se i sam tako ponaša«, reći će osviješteni građanin, trudeći se svim silama da takav postane i sugovornik mu.

»Pa zar nije onda bolje gledati svoja posla i ne miješati se ni u jednu gomilu?«, odgovorit će otupjeli, obradovan ispravnošću vlastitog zaključka.

»Jeste, naravno. Pod uvjetom da nemaš ni svijesti, ni savjesti ni empatije. U protivnom, zdrav će te razum natjerati da digneš glavu iz pijeska, otvoriš oči i vidiš što se oko tebe događa. A događa se upravo to da na grafite koji pozivaju na otvorenu mržnju ili slave zločince, s izuzetkom malog broja hrabrih ljudi, ne reagira nitko: ni lokalna samouprava, ni policija, ni tužiteljstvo... Nitko od njih pritom nije maknuo da se otkriju počinitelji koji na privatne kuće izlivaju crvenu farbu ili bez ikakvih problema žvrljaju po zidovima u gradu«, učiteljski strpljivo pokušat će mu objasniti osviješteni građanin, recimo iz pokreta *Kreni-promeni*.

»Pa oni i tako pušu u istu tikvu«, poklopit će ga otupjeli, opet s tisuću puta ranije ponovljenim zaključkom.

»Da, zbog toga i mi isto čekamo: da ih otpuše-mo olovkom«, zaključit će osviješteni.

Z. R.

Nedostatak vode ugrožava kućanstva i poljoprivredu u Tavankutu

Bunari presušuju, a na nove se čeka do proljeća

Razina vode u plitkom bunaru Dubravka Bilinovića za samo pola godine pala je oko 70 centimetara, dok ni bunar dubok 50 metara više ne daje stabilan tlak. Nova pumpa kupila mu je nešto vremena, ali trajno rješenje zahtijeva bušenje novog bunara i čekanje na izvođača sve do proljeća. Slične probleme, kaže, imaju brojna kućanstva u Tavankutu, dok dovršetak javnog vodovoda još nije blizu

Dolazak ljeta stanovnicima Tavankuta već godina-ma ne donosi samo visoke temperature i brigu za usjeve. Sve češće znači i neizvjesnost hoće li iz bunara poteći dovoljno vode za osnovne potrebe kućanstva, napajanje stoke ili nekoliko sadnica u dvorištu. Dubravko Bilinović stanje prati vrlo izravno, svakih nekoliko tjedana mjeri visinu vodenog stupca u vlastitim bunarima. »Imam dva bunara. Jedan je plitki i uskoro će presušiti, pa ga više gotovo i ne koristim. Samo za pola godine razina vode u njemu opala je oko 70 centimetara, a pretpostavljam da je sada još niža. U bunaru koji koristi

moja obitelj razina je također drastično pala. U posljednjem trenutku kupio sam drugu pumpu koja može izvlačiti vodu s veće dubine, ali nakon nekoliko dana i s njom je tlak počeo slabjeti. Pitanje je samo dana kada više ni iz tog bunara nećemo moći dobivati vodu«, kaže Bilinović.

Višemjesečno čekanje bunardžija

Drugi bunar dubok je oko 50 metara, ali otvor nije prilagođen potopnoj pumpi. Površinske pumpe imaju ograničenu usisnu visinu, pa bi za sigurniju opskrbu morao

izbušiti novi bunar u koji se može spustiti potopna pumpa. Prema ponudama koje je dobio, najosnovnija i najjeftinija varijanta stoji oko 1.200 eura. Novac, međutim, nije jedina prepreka. Zbog velikog broja kućanstava koja se suočavaju s istim problemom, izvođači su mjesecima unaprijed zauzeti. Bilinoviću je rečeno kako bi, prijavi li se sada, na red mogao doći tek u travnju. Do tada mu preostaje nadati se da će postojeći bunar i nova pumpa izdržati ovu sušnu sezonu. Za mnoga umirovljenička i siromašnija kućanstva i sam trošak novog bunara teško je dostižan.

»Bio sam nedavno kod susjeda. Pustili su vodu samo nakratko kako bi zalili nekoliko sadnica u dvorištu da se ne osuše. Tlak je bio toliko slab da su nakon nekoliko minuta završili. Kupili su novu pumpu, ali im ni ona nije pomogla i sada ne znaju što učiniti. Manje-više ista je priča kod većine ljudi«, navodi naš sugovornik.

Problem se, upozorava, ne može svesti na jednog krivca. Dugotrajni manjak oborina i visoke temperature preklapaju se s desetljećima nedovoljnog ulaganja u vodne sustave, nestankom drvoreda i vjetrozaštitnih pojaseva, zapuštenim kanalima te rastućim crpljenjem podzemnih voda. U javnosti se često proziva punjenje privatnih bazena, no Bilinović smatra da to ne može objasniti razmjere problema. Kao usporedbu navodi prosječni bazen kapaciteta od oko šest kubičnih metara vode i pojedine sustave za navodnjavanje ratarskih površina koji, prema njegovim riječima, crpe i do 400 litara u minuti. Zato želi da se javnosti dostave jasni podaci o raspoloživim zalihama, bunarima i količinama vode koje se crpe za kućanstva, poljoprivredu i industriju.

Vodu zadržavati kada je ima

Jedno od rješenja Bilinović vidi u obnovi kanalske mreže. Kanali, podsjeća, nisu građeni samo kako bi odvodili suvišnu vodu. U vlažnijim razdobljima moguće ih je pregraditi i dio vode zadržati u prostoru, čime se ne bi uklonila suša, ali bi se ublažile njezine posljedice i pomoglo obnavljanju podzemnih zalih. Kao simboličan podatak navodi da je razina vode u prirodnoj depresiji, odnosno akumulacijskom jezeru Skenderevo, pala približno koliko i u njegovu bunaru – oko 70 centimetara. Mogućnost za suradnju vidi i preko granice. Mađarska je posljednjih godina pokrenula opsežnije programe zadržavanja i dovođenja vode na pješčarsko područje između Dunava i Tise. Prema izvještaju OECD-a, prva faza višegodišnjeg programa obuhvaća povećanje kapaciteta na približno 300 kilometara kanala te gradnju ili obnovu 133 vodna objekta i sedam crpnih stanica. Samo tim zahvatima kapacitet skladištenja vode za poljoprivredu trebao bi se povećati za pet milijuna kubičnih metara. Mađarska vodna uprava usto provodi projekte kojima se voda zadržava i dovodi do isušenih jezera i drugih osjetljivih područja Homokhátság. »Postoje kanali i prirodne depresije koji iz Mađarske idu prema nama. Kod Kelebije se može vidjeti Tavankutski kanal, koji dolazi ispod granice i nekada je bio pun vode. Trebali bismo se priključiti mađarskoj ini-

cijativi. Budući da je riječ o pograničnom području, sigurno bi se mogla tražiti i europska sredstva. To mora pokrenuti lokalna administracija jer mjesne zajednice za takve poslove nemaju ovlasti«, kaže Bilinović.

Ni sadnja vjetrozaštitnih pojaseva ne smije završiti samim postavljanjem mladih stabala. Podsjeća kako su se nakon jedne takve akcije 2009. ili 2010. godine sadnice tijekom izrazito sušnog ljeta uglavnom osušile. Pojaseve je u prvim godinama potrebno održavati i zalijevati, po potrebi uz pomoć lokalnih vatrogasaca i stanovništva. To je povezano i sa zaštitom od požara: Tavankutska šuma, prema Bilinovićevim riječima, zauzima oko 550 hektara i ima mnogo borovine, pa bi u ekstremno sušnom razdoblju požar mogao imati teške posljedice.

Vodovod donosi nadu, ali ne rješava sutrašnji dan

Najvažnije dugoročno infrastrukturno rješenje jest magistralni vodovod Subotica – Tavankut. Prema podacima Grada Subotice, projekt bi javnom mrežom trebao opskrbljivati Mirgeš, Donji Tavankut i Gornji Tavankut, odnosno oko 5.000 stanovnika i približno 1.800 budućih priključaka. Ugovorena vrijednost projekta premašuje 298 milijuna dinara, a predviđeni su crpna stanica za podizanje tlaka, dohloriranje te spremnik s crpnom stanicom u Mirgešu. Grad je za 2026. najavio nastavak gradnje druge dionice tranzitnog voda Subotica – Mirgeš. U sklopu projekta FLOW, koji se provodi kroz program Interreg Hrvatska – Srbija, planirana je i crpna stanica te prva dionica tranzitnog voda duljine 127,35 metara. Ukupna vrijednost prekograničnog projekta iznosi oko 960.000 eura, od čega je približno 440.000 eura namijenjeno subotičkom *Vodovodu*. Predviđeno trajanje projekta je dvije godine.

Bilinović pozdravlja radove, ali upozorava kako cijevi same po sebi ne jamče da će voda uskoro stići do svakog kućanstva. Stanovnike zanima kada će biti izgrađene sve dionice i lokalna mreža, koliko će koštati priključci te kakav će tlak biti na najudaljenijim točkama, posebice u Gornjem Tavankutu. Skepsu pojačava iskustvo s ranije položenim plinovodom na koji kućanstva nikada nisu priključena.

»Mi moramo preživjeti ovu godinu, a vrlo vjerojatno i sljedeću, s postojećim bunarima. Hoće li oni izdržati, veliko je pitanje. Svake godine govorimo kako će proći sušno razdoblje, doći jesen i pasti kiša. Međutim, razina vode svake je godine sve niža i raste opasnost da će velik broj ljudi potpuno ostaniti bez vode i bez brzog rješenja«, zaključuje Bilinović.

Njegova priča pokazuje kako se nestašica vode više ne može promatrati samo kao sezonska teškoća pojedinih kućanstava. Riječ je o gospodarskom, socijalnom i sigurnosnom problemu koji zahtijeva istodobno dovršavanje vodovoda, nadzor crpljenja podzemnih voda, obnovu kanala i vjetrozaštitnih pojaseva te plan pomoći stanovnicima čiji bunari presuše prije nego što javna mreža stigne do njih.

Ivan Ušumović

FOTO: Dubravko Bilinović (privatna arhiva)

Zajednički koncert folkloriša iz Subotice i Temerina

Novi susret prijateljskih ansambala

Treću godinu zaredom, nakon *Dužijance* u Subotici, folkloriši HKC-a *Bunjevačko kolo* priredili su zajednički koncert s jednim od folklornih ansambala koji je gostovao na spomenutoj manifestaciji. Ove godine ugostili su KUD *Vuk Karadžić* iz Temerina.

Nastupivši u ponedjeljak, 10. kolovoza, na terasi HKC-a, dva su ansambala izvela program od devet točaka, predstavivši bogatstvo folklorne baštine kroz ples, pjesmu, glazbu i narodnu nošnju. Gosti iz Temerina predstavili su se plesovima iz Sarajevskog polja, Dragačevskog kraja, gornjeg Ponišavlja te s Korduna, dok su domaćini, uz tradicionalne bunjevačke plesove i pjesme, izveli i pjesme i plesove brodskog Posavlja, kao i plesove Hrvatskog Zagorja. Orkestar HKC-a samostalno je izveo staru bunjevačku igru *Gazdačko kolo*.

Voditelj Folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* je **Marin Jaramazović**, dok je umjetnički voditelj KUD-a *Vuk Karadžić* **Darko Stantić**. Kako ističu voditelji, dva ansambala imaju odličnu suradnju koja se ogleda u zajedničkim nastupima i projektima, razmjeni znanja i iskustava kao i u razmjeni narodne nošnje.

»Ovo nam je već četvrta-peta suradnja. Nema 'miješanja' plesača kako je to bilo u nekim prethodnim projektima. Mladi se upoznaju i druže, a međusobno gledajući nastupe, uče i nadopunjuju se«, kaže Darko Stantić.

»Do sada su nam u ovom programu gostovali FA *Zagreb-Markovac* i HKPD *Bosiljak* iz Čučerja, a ove godine je to KUD *Vuk Karadžić* iz Temerina. Ovim koncertima produbljujemo suradnju s drugim ansamblima koji se također bave prezentacijom i očuvanjem folklorne baštine«, kaže Marin Jaramazović.

Pokrovitelji koncerta bili su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Republike Hrvatske i Hrvatsko nacionalno vijeće.

D. B. P.

Etnokamp Hrvatske čitaonice

Život na salašu

Hrvatska čitaonica već devetnaestu godinu zajedom organizira *Etnokamp* za učenike osnovnoškolske dobi koji se odvija na hrvatskom jeziku. Ovogodišnji *Etnokamp* započeo je u ponedjeljak, 10. kolovoza i traje do petka kada će biti organizirana završna priredba na kojoj će sudionici pokazati što su sve naučili i napravili u proteklih pet dana.

Tema ovogodišnjeg *Etnokampa* je *Život na salašu*, a kako je rekla predsjednica Hrvatska čitaonice **Bernadica Ivanković**, ova tema se sama nametnula.

»U radu s djecom smo shvatili da kada pričamo o našoj baštini i običajima, ona puno toga ne znaju, iako smo mi mislili da se to podrazumijeva. Vrijeme je drugačije i njihovo djetinjstvo se razlikuje od našega i današnja djeca nemaju puno dodirnih točaka sa životom na salašu. Ako i odu kod nekoga u goste na salaš to su uglavnom noviji salaši prilagođeni suvremenom načinu života. Stoga se ova tema već u prva dva dana pokazala pravom, jer djeca imaju priliku puno toga vidjeti, naučiti i shvatiti, a budući da su svi već dovoljno veliki, ovo će pamtići za cijeli život«, kaže Ivanković.

A da je to tako svjedoče i fotografije, ali i riječi djece koja su se prvi puta susrela s *kiselnom* (kiselim mlijekom), s vožnjom u traktorskoj prikolici.

Posjetili su oni već i etnosalaš u Đurđinu, ali i salaš obitelji **Ivone i Željka Ivkovića Ivandekića** koji su im pokazali kako danas diše i živi jedan salaš. A na salašu... vidjeli su konje, krave, telad, čar-

dak, traktore... prisustvovali su i mužnji 30 krava i komentirali kako je život na salašu interesantan, ali ne i lagan, te da tu nikada nije dosadno.

Uz ovo nesvakidašnje iskustvo djeca imaju priliku i usavršavati se kroz razne kreativno-manualne radionice, zatim glazbene, folklorne, moderan ples, a sudionici dramske radionice pripremaju i kratki skeč, tu je i tradicijsko pjevanje, duhovne radionice, a ne može izostati niti kuharska radionica u kojoj se ove godine pravi i *kiselna* i još *kojišta* drugo, što će se ovih dana i kušati.

Završna priredba rezervirana je za danas, 14. kolovoza u 18 sati u dvorištu župe sv. Roka gdje se ovogodišnji *Etnokamp* i održava. Završnoj priredbi prethodit će sveta misa u 17 sati na kojoj će djeca, kojih ima više od stotinu, i volonteri zahvaliti na zajedništvu i na još jednom *Etnokampu*.

Ž. V.

Salašari somborski na 29. Maratonu lađa i 13. Maratonu lađarica

»Suncokreti« iz Vojvodine ponovno na Neretvi

Pomlađeni Salašari somborski zauzeli su 28. mjesto na Maratonu lađa, ostvarivši svoje četvrto najbolje vrijeme u petnaest nastupa, dok su »djevojke s cvijetom u kosi« bile petnaeste na Maratonu lađarica

Na Neretvi su prošloga tjedna održana dva velika tradicionalna veslačka natjecanja na kojima su ponovno nastupili članovi i simpatizeri HKUD-a **Vladimir Nazor** iz Sombora. Ženska ekipa **Salašara somborskih** sudjelovala je 6. kolovoza na 13. Maratonu lađarica od Metkovića do Opuzena, a dva dana kasnije muška je posada izveslala 29. Maraton lađa, zahtjevnu dionicu dugu 22,5 kilometara od Metkovića do Ploča.

Maraton lađa jedna je od najvećih hrvatskih kulturno-sportskih i turističkih manifestacija. U tradicionalnim drvenim neretvanskim lađama posadu čine deseterica veslača, bubnjar i paričar, odnosno kormilar koji dugim paričem upravlja plovilom. Ovogodišnja muška utrka okupila je 31 posadu i više od 500 veslača, a njihov prolazak Neretvom pratilo je više tisuća gledatelja. U završnici muške utrke viđena je rijetka i dramatična podjela pobjede. Posade Udruga lađara (UL) *Crni put* i UL *Gusar Komina* zajedno su prošle ciljnu crtu, pa su obje proglašene pobjednicima. Drugo mjesto pripalo je UL *Baćina*, a treće UL *Sveti Ilija Metković*. Među 31 posadom **Salašari somborski** završili su na 28. mjestu s vremenom 2:28:00,36.

Petnaesti nastup pomlađene posade

Kapetan muške ekipe **Gašpar Matarić** kaže kako plasman ovoga puta nije bio glavni cilj. Petnaesti nastup na Neretvi iskorišten je prije svega za pomlađivanje sastava i stjecanje iskustva koje bi rezultate trebalo donijeti u narednim godinama.

»Najvažniji cilj ove godine bio je pomladiti ekipu. U lađi smo imali petoricu mlađih od 20 godina. Neki od njih već su ranije veslali na maratonu, ali ne cijelu utrku, dok su dvojica prvi put izveslala čitavu dionicu. Svi su završili utrku raspoloženi i nasmijani i nitko od mladih nije posustao, tako da je zaista bilo dobro«, kaže Matarić.

Somborci su tek krajem svibnja uspjeli dopremiti izvornu neretvansku lađu koju su ranije dobili u Hrvatskoj. Zbog toga su pripreme počele kasnije nego što su željeli, a posada je na Velikom bačkom kanalu odradila petnaestak treninga, uglavnom tri puta tjedno. Unatoč kratkim pripremama ostvarili su četvrto najbolje vrijeme u svojim petnaest nastupa na Maratonu lađa.

»U lađi nas je bilo dvanaest, od toga jedanaest naših veslača. Paričar, odnosno kormilar, bio je **Martin Gurić** iz

Komina, koji je s nama veslao već više od deset puta«, dodaje Matarić. Somborska ekspedicija brojala je ukupno 31 člana, a troškove odlaska i nastupa, kako kaže kapetan, pokrila je somborska tvrtka Sinagoga d.o.o. Salašari tako nisu bili financijski teret matičnom društvu, iako su na Neretvi nastupali pod njegovim imenom. Matarić je posebno izdvojio **Ivicu Pekanovića**, koji je stekao pravo na priznanje za deset izveslanih maratona. Budući da ove godine nije organizirana predviđena dodjela priznanja za deset, petnaest i dvadeset nastupa, plaketa mu nije uručena na samoj manifestaciji. Prema riječima kapetana, organizatori će je poslati ili će je Pekanović preuzeti na svečanosti sljedeće godine. Za *Salašare somborske* sezona još nije završena. Početkom rujna očekuje ih 35 kilometara dug Maraton čikli Vukovar – Ilok na Dunavu. Ženama će to biti treći nastup, a upravo su one bile prva ženska posada koja je izveslala ovu zahtjevnu dionicu. Nakon toga *Salašare* čekaju pripreme za iduću sezonu. Vlastita neretvanska lađa sada im omogućuje redovite treninge kod kuće, pa Matarić vjeruje kako bi sljedeće godine mogli ostvariti i najbolji plasman u dosadašnjim nastupima.

»Djevojke s cvijetom u kosi«

Ženskoj ekipi ovo je bilo sedmo sudjelovanje na Maratonu lađarica. U konkurenciji 16 posada koje su završile utrku zauzele su 15. mjesto s vremenom 1:08:11. Pobjedu su peti put zaredom odnijele lađarice Siska s vremenom 58:09, druge su bile *Lađarice u plavom* MUP-a RH, a treća Udruga lađara Zagreb. Kapetanica ekipe **Marija Mandić** ističe kako puni naziv njihove posade glasi *HKUD Vladimir Nazor – Salašari somborski*, premda ih u dolini Neretve gotovo svi poznaju kao »djevojke s cvijetom u kosi«. Na svakom nastupu u kosi nose suncokret, simbol plodne vojvođanske ravnice iz koje dolaze.

»Ekipa je sastavljena od djevojaka i žena iz Sombora i Subotice, članica i simpatizerki HKUD-a *Vladimir Nazor*. S nama su i dvije djevojke iz Rijeke koje su podrijetlom iz Vojvodine, pa je i njima ovo dodatna poveznica s vlastitim korijenima«, kaže Mandić.

U lađi je deset veslačica, paričar, odnosno kormilarka, te još jedna članica posade koja pomaže ostalima, vodi računa o barjaku i po potrebi mijenja veslačice. Somborsko-subotička ekipa dva do tri mjeseca trenirala je u izvornoj neretvanskoj lađi na Velikom bačkom kanalu. Posebno ih raduje što među njima ima sve više mladih: ove su godine nastupile dvije maloljetne veslačice, a ukupno četiri članice posade mlađe su od 20 godina.

Misija važnija od plasmana

Interes za ženski maraton posljednjih je godina snažno porastao. Kada su *Salašarke* počinjale natjecalo se pet posada, a za ovogodišnju utrku bilo je prijavljeno čak 17 ekipa. Za njih, međutim, nastup na Neretvi odavno nije samo sportsko natjecanje. Na uniformama već najmanje pet godina nose ružičastu vrpcu kojom podižu svijest o raku dojke i daju potporu ženama koje se liječe ili su bolest pobijedile. Među njima su, kaže Mandić, i članice njihovih ekipa, zbog čega ta poruka za *Salašarke* ima osobitu važnost. Druga je misija upoznati hrvatsku javnost s postojanjem i životom Hrvata u Vojvodini.

»Mnogima godinama nije bilo jasno otkud mi tamo. Trebalo je vremena da shvate kako nismo samo 'djevojke s cvijetom u kosi', nego da smo došle vratiti se korijenima i povezati se s Neretvom i Bunom, odakle smo potekli. Ovo je spoj naših korijena, sporta i tradicije«, kaže Mandić.

Ivan Ušumović

FOTO: Facebook Salašari somborski

Privremena rang-lista prijavitelja koji su ostvarili pravo na potporu u okviru »Programa razvoja poljoprivrede hrvatske zajednice u Republici Srbiji«

Fondacija za razvoj hrvatske zajednice u Republici Srbiji *Cro-Fond* objavila je Privremenu rang-listu prijavitelja koji su ostvarili pravo na potporu u okviru »Programa razvoja poljoprivrede hrvatske zajednice u Republici Srbiji«. Od ukupno 325 prijavljenih, prema Privremenoj rang-listi, potporu će ostvariti 258 prijavitelja.

Kandidati koji prema Privremenoj rang-listi nisu ostvarili pravo na potporu mogu Fondaciji *Cro-Fond* podnijeti pisani prigovor od 15. do 24. kolovoza 2026. godine.

Prigovor treba biti razumljiv i sadržavati sve podatke potrebne za postupanje po njemu, a potrebno ga je poslati na e-mail adresu: natjecaji@crofond.rs.

Privremena rang-lista može se naći i na mrežnoj stranici Fondacije *Cro-Fond*: www.crofond.rs.

Podsjetimo, Javni natječaj za financiranje i provedbu projekta »Program razvoja poljoprivrede hrvatske zajednice u Republici Srbiji« objavljen je 29. svibnja, a okončan 3. srpnja 2026. godine. Realizira se temeljem inicijative Hrvatskog nacionalnog vijeća, Odluke Vlade Republike Hrvatske i potpisanog Ugovora između Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Fondacije za razvoj hrvatske zajednice u Republici Srbiji *Cro-Fond* po kojem je skupa s prethodnim Ugovorom za ovaj program odobreno 2.000.000 eura.

R.B.	IME I PREZIME	MJESTO	UKUPNO BODOVA	PREDLOŽENI IZNOS
1	KATARINA RUDIĆ	DONJI TAVANKUT	91	10.000,00 EUR
2	SANJA TUCAKOV	BAČKI MONOŠTOR	91	8.202,64 EUR
3	MARKO LERIĆ	BEREG	90	1.625,38 EUR
4	MATIŠA DULIĆ	ĐURDIN	90	6.730,10 EUR
5	BRANIMIR VUKOVIĆ	LJUTOVO	90	7.714,61 EUR
6	MARJAN SKENDEROVIĆ	STARI ŽEDNIK	88	9.391,06 EUR
7	JELENA MILUNOVIĆ	SUBOTICA	86	7.227,53 EUR
8	ANA ČIPAK	SUBOTICA	86	7.050,58 EUR
9	MARIN ŠIMUNOVIĆ	VAJSKA	85	4.561,91 EUR
10	ANTONIO KIŠ	SUBOTICA	84	10.000,00 EUR
11	MARINKO ČOVIĆ	ĐURDIN	84	8.441,78 EUR
12	KRUNOSLAV DULIĆ	ĐURDIN	83	10.000,00 EUR
13	IVAN BALIĆ	VAJSKA	83	10.000,00 EUR
14	DAVOR FRANCUZ	SOMBOR	82	5.561,38 EUR
15	IVAN SUDAREVIĆ	BIKOVO - ČP	82	10.000,00 EUR
16	JELENA DULIĆ BAKO	ĐURDIN	82	10.000,00 EUR
17	DALIBOR GABRIĆ	NOVI ŽEDNIK	82	8.229,95 EUR
18	VINKA SABO	BAČ	82	10.000,00 EUR
19	NEVENA ORČIĆ	ĐURDIN	82	7.050,58 EUR
20	MARINA MAMUŽIĆ	DONJI TAVANKUT	81	10.000,00 EUR
21	MARIN TIKVICKI	SUBOTICA	81	9.212,16 EUR
22	GRGO STANTIĆ	DONJI TAVANKUT	81	10.000,00 EUR
23	MAGDALENA ČIPAK	STARI ŽEDNIK	81	10.000,00 EUR
24	DIJANA GABRIĆ	NOVI ŽEDNIK	81	8.652,98 EUR
25	MIRJANA IVANKOVIĆ RADAK	BIKOVO - ČP	81	2.645,89 EUR
26	NIKOLA STANTIĆ	DONJI TAVANKUT	81	5.577,13 EUR
27	MARIO VUJKOVIĆ LAMIĆ	SUBOTICA	81	6.897,77 EUR
28	MARKO OTO	PLAVNA	81	9.254,46 EUR
29	MARIJAN MILJAČKI	ĐURDIN	80	4.723,89 EUR
30	MARKO TIKVICKI	SUBOTICA	80	10.000,00 EUR
31	ANDREJ KIŠ	SUBOTICA	80	10.000,00 EUR
32	MARIJA KOVAČ	SUBOTICA	80	4.507,24 EUR
33	DANIJEL ROŽIĆ	BAČ	80	6.886,62 EUR
34	MARKO KRIZMANIĆ	BEREG	80	4.604,15 EUR
35	MILJANA JOZIĆ	BEREG	79	1.461,39 EUR

36	ERŽIKA HORVACKI	ĐURĐIN	79	10.000,00 EUR
37	TOME VIDAKOVIĆ MUKIĆ	ĐURĐIN	79	10.000,00 EUR
38	ANITA ĐIPANOV MARIJANOVIĆ	BAČKI MONOŠTOR	79	10.000,00 EUR
39	JOSIP PETREŠ	SOMBOR	78	7.252,31 EUR
40	KALMAN CRNKOVIĆ	BIKOVO - ČP	78	2.861,25 EUR
41	TATJANA TETKOV	SONTA	78	7.506,62 EUR
42	MARKO VOJNIĆ PURČAR	ĐURĐIN	78	6.772,40 EUR
43	MARTINA STANKOVIĆ	STARI ŽEDNIK	78	10.000,00 EUR
44	ALEN KOPUNOVIĆ	STARI ŽEDNIK	78	9.999,00 EUR
45	IVAN DŽANIĆ	PLAVNA	78	9.570,77 EUR
46	MATEA VIDAKOVIĆ	SONTA	78	10.000,00 EUR
47	ANITA BAŠIĆ	SUBOTICA	77	8.539,79 EUR
48	MARINA KLECIN	BAČ	77	4.307,26 EUR
49	FRANJO DULIĆ	ĐURĐIN	77	10.000,00 EUR
50	JOSIP DULIĆ	ĐURĐIN	77	8.785,92 EUR
51	MATEJ KIŠ	SUBOTICA	77	10.000,00 EUR
52	PERO IVKOVIĆ	MALA BOSNA	77	5.448,17 EUR
53	STJEPAN GREGURIĆ	NOVI SLANKAMEN	77	10.000,00 EUR
54	DAMIR RUDIĆ	MALA BOSNA	76	6.507,04 EUR
55	IVAN ČAKARA	NOVI SLANKAMEN	76	5.588,22 EUR
56	JOSIP ŠARČEVIĆ	BIKOVO	76	9.511,87 EUR
57	MARIO ROGULIĆ	GOLUBINCI	76	4.691,84 EUR
58	MARTINA MILER	LJUTOVO	76	10.000,00 EUR
59	JOSIP BULJOVIĆ	GORNJI TAVANKUT	76	5.497,85 EUR
60	KRISTINA SKENDEROVIĆ	SUBOTICA	76	10.000,00 EUR
61	MARIN ŠEGRT	SONTA	76	9.245,55 EUR
62	IGOR RUŽIĆ	PLAVNA	76	7.415,22 EUR
63	ŽELIMIR KAPLAR	PLAVNA	76	9.409,96 EUR
64	IVAN PETREŠ	SOMBOR	75	9.916,32 EUR
65	STIVEN ŽIVKOVIĆ	SOT	75	7.982,28 EUR
66	TOME VOJNIĆ MIJATOV	DONJI TAVANKUT	75	5.166,15 EUR
67	PERE MATKOVIĆ	BIKOVO	75	2.269,00 EUR
68	LUKA DULIĆ	ĐURĐIN	75	10.000,00 EUR
69	STEVAN TOMIĆ	NOVI SLANKAMEN	75	9.269,27 EUR
70	GORAN FIRANJ	SOMBOR	75	5.369,98 EUR
71	ANTUN BARTULOV	PLAVNA	75	3.018,54 EUR
72	KRISTINA VUKOVIĆ	SOMBOR	75	9.055,50 EUR
73	STIPAN FRANCUZ	BAČKI MONOŠTOR	74	5.117,12 EUR
74	JOSIPA ĐUKIĆ	MALA BOSNA	74	7.246,07 EUR
75	ANICA PERIŠKIĆ	BAČKI MONOŠTOR	74	4.125,05 EUR
76	PREDRAG ALEKSIĆ	NOVI SLANKAMEN	74	10.000,00 EUR
77	SLAVEN TKALAC	HRTKOVC	74	7.253,12 EUR
78	MATILDA PELHE	MALA BOSNA	74	8.263,48 EUR
79	MARIN TOPALIĆ	BAČ	74	1.906,86 EUR
80	MARKO MATKOVIĆ	BIKOVO	73	10.000,00 EUR
81	MARJAN DOVČAK	SOT	73	10.000,00 EUR
82	IVAN ALBOT	NOVI SLANKAMEN	73	2.138,25 EUR
83	IVAN PIUKOVIĆ	SUBOTICA	73	10.000,00 EUR
84	MARIJANA VUKOVIĆ	SUBOTICA	73	10.000,00 EUR
85	IVAN DULIĆ	ĐURĐIN	73	10.000,00 EUR
86	ZVONIMIR SARVAŠ	LJUBA	73	5.890,44 EUR
87	MARIJANA ALEKSIĆ	NOVI SLANKAMEN	73	6.591,80 EUR
88	DAVOR GABRIĆ	ĐURĐIN	72	9.422,13 EUR
89	ANA GABRIĆ	MALA BOSNA	72	5.191,79 EUR
90	STEVAN PERIŠKIĆ	BAČKI MONOŠTOR	72	8.541,09 EUR
91	VEDRAN KUNTIĆ	SUBOTICA	72	7.514,63 EUR
92	BORIS BABIČKOVIĆ	SUBOTICA	72	6.692,92 EUR
93	MONIKA KAPLAR	PLAVNA	72	7.173,99 EUR

94	ANTONIO GROMILOVIĆ	SOMBOR	72	10.000,00 EUR
95	VLATKO ALEKSIĆ	NOVI SLANKAMEN	72	6.109,58 EUR
96	DEJAN ŠAFARIK	SOT	71	6.880,72 EUR
97	IGOR SILADEV	SONTA	71	10.000,00 EUR
98	IVAN ŠIMUNOVIĆ	BIKOVO	71	10.000,00 EUR
99	NIKOLA GABRIĆ	SUBOTICA	71	9.498,47 EUR
100	MARINKO CVIJIN	DONJI TAVANKUT	71	8.514,53 EUR
101	IVAN SRIMAC	BEREG	71	7.692,18 EUR
102	STIPAN SUDAREVIĆ	BIKOVO - ČP	71	10.000,00 EUR
103	SAVO TADIĆ	STANIŠIĆ	71	6.339,75 EUR
104	DAMIR DULIĆ	STARI ŽEDNIK	71	8.060,54 EUR
105	EVICA BARTULOV	PLAVNA	71	2.223,24 EUR
106	VEDRAN DŽANIĆ	PLAVNA	71	10.000,00 EUR
107	MARIJA MANDIĆ	SUBOTICA	70	6.333,85 EUR
108	IVAN SUDAREVIĆ	SUBOTICA	70	4.507,88 EUR
109	GORAN KRČELIĆ	NOVI SLANKAMEN	70	10.000,00 EUR
110	IVAN MARCIKIĆ	ĐURDIN	70	10.000,00 EUR
111	ZORAN MENĐAN	SOT	70	9.678,52 EUR
112	MARIJA DARAŽ	HRTKOVC	70	2.550,00 EUR
113	MARKO KUJUNDŽIĆ	BIKOVO - ČP	70	7.102,37 EUR
114	MIROSLAV PAVLOVIĆ	GOLUBINCI	70	5.596,94 EUR
115	MILOŠ PLETIKOSIĆ	SUBOTICA	70	391,31 EUR
116	NIKOLA ALEKSIĆ	NOVI SLANKAMEN	70	10.000,00 EUR
117	DANISLAV ILIČIĆ	VAJSKA	70	9.302,92 EUR
118	VLADIMIR PENAVIN	BAČ	70	8.130,65 EUR
119	PETAR FIRANJ	SOMBOR	70	10.000,00 EUR
120	DAMIR RAKOŠ	RUMA	70	10.000,00 EUR
121	VLATKO KRIZMANIĆ	BEREG	69	2.877,53 EUR
122	DAMIR MILODANOVIĆ	SUBOTICA	69	10.000,00 EUR
123	MARIO DULIĆ	ĐURDIN	69	10.000,00 EUR
124	ANTUN NAĐHEDEŠI	MALA BOSNA	69	10.000,00 EUR
125	SPOMENKA KURUC	SONTA	69	2.329,77 EUR
126	ANTUN TUMBAS	DONJI TAVANKUT	69	7.511,17 EUR
127	STIPAN BALAŽIĆ	DONJI TAVANKUT	69	7.227,53 EUR
128	ZLATKO KIŠ	SOT	69	6.880,72 EUR
129	MIHAEL RAKIN	SONTA	69	10.000,00 EUR
130	STIPAN KLINOVSKI	PLAVNA	69	6.985,20 EUR
131	ZLATKA GROMILOVIĆ	SOMBOR	69	4.282,78 EUR
132	MARGA ŠTEFKOVIĆ	MALA BOSNA	69	9.961,82 EUR
133	MARIN SKENDEROVIĆ	LJUTOVO	69	7.518,33 EUR
134	GORAN STANTIĆ	DONJI TAVANKUT	68	7.337,57 EUR
135	JOSIP KUJUNDŽIĆ	MALA BOSNA	68	10.000,00 EUR
136	STEVAN KIRHNER	OPOVO	68	10.000,00 EUR
137	MARINKO KUJUNDŽIĆ	BIKOVO - ČP	68	9.932,28 EUR
138	VESNA VOJNIĆ PURČAR	ĐURDIN	68	10.000,00 EUR
139	IVAN ORAČIĆ	BIKOVO - ČP	68	7.076,87 EUR
140	DRAGICA DUDAŠ	STARI ŽEDNIK	68	10.000,00 EUR
141	IVAN SKENDEROVIĆ	DONJI TAVANKUT	68	7.414,85 EUR
142	MARTIN BAREŠIĆ	MARADIK	68	8.578,63 EUR
143	SLAVKO LUTRING	SOT	68	3.855,03 EUR
144	ZVONKO PILER	PLATIČEVO	68	6.479,35 EUR
145	ŽELJKO VUKOV	STARI ŽEDNIK	68	5.408,99 EUR
146	ANTUN DŽINIĆ	SOMBOR	68	10.000,00 EUR
147	JELENA GABRIĆ	MALA BOSNA	67	10.000,00 EUR
148	DRAGAN ŽARIĆ	DONJI TAVANKUT	67	10.000,00 EUR
149	JASNA JURIC	MALA BOSNA	67	4.895,34 EUR
150	BORIS MARKOTA	BEZDAN	67	10.000,00 EUR
151	DAVOR BALOG	MALA BOSNA	67	10.000,00 EUR

152	FILIP IVANKOVIĆ	SUBOTICA	67	6.112,63 EUR
153	VITOMIR CVIJIN	LJUTOVO	67	9.076,02 EUR
154	SUZANA BAKO	ĐURDIN	67	8.277,49 EUR
155	SANDRA NIKOLIĆ	SONTA	67	10.000,00 EUR
156	PETAR VIZIN	SUBOTICA	67	4.789,89 EUR
157	JELICA MARCIKIĆ	ĐURDIN	66	10.000,00 EUR
158	DAMIR SUDAREVIĆ	STARI ŽEDNIK	66	8.676,67 EUR
159	ALEN VUJKOVIĆ BUKVIN	SUBOTICA	66	10.000,00 EUR
160	PAVLE HORVACKI	ĐURDIN	66	8.676,67 EUR
161	LAZAR ROMIĆ	BIKOVO	66	10.000,00 EUR
162	GORAN BENČIK	GORNJI TAVANKUT	66	10.000,00 EUR
163	PETAR GROMILOVIĆ	SOMBOR	66	5.672,51 EUR
164	ZLATKO DAVČIK	GORNJI TAVANKUT	65	10.000,00 EUR
165	IVAN DŽINIĆ	SOMBOR	65	5.448,17 EUR
166	NIKOLA BENJEK	NOVI SLANKAMEN	65	8.585,68 EUR
167	MITAR PERŠIĆ	GOLUBINCI	65	7.494,56 EUR
168	JOSO MILODANOVIĆ	ĐURDIN	65	10.000,00 EUR
169	ANA NIMČEVIĆ	STARI ŽEDNIK	65	4.537,37 EUR
170	MARINKO KUJUNDŽIĆ	BIKOVO - ČP	65	4.703,38 EUR
171	FILIP SKENDEROVIĆ	MALA BOSNA	65	8.096,56 EUR
172	MARKO CVIJIN	LJUTOVO	65	7.960,74 EUR
173	VINKO STANTIĆ	MALA BOSNA	65	10.000,00 EUR
174	IVAN SKENDEROVIĆ	BIKOVO	65	10.000,00 EUR
175	JOSIP JAKOVČEVIĆ	DONJI TAVANKUT	65	10.000,00 EUR
176	JOSIP VOJNIĆ TUNIĆ	NOVI ŽEDNIK	65	8.559,40 EUR
177	DENIS ILIČIĆ	BAČ	65	10.000,00 EUR
178	MARIN VUKOVIĆ	BAČ	65	9.118,58 EUR
179	STIPAN ĐIPANOV	BAČKI MONOŠTOR	65	7.824,79 EUR
180	MARIJA VAHT	SOT	65	630,42 EUR
181	DARKO NIMČEVIĆ	STARI ŽEDNIK	64	2.890,74 EUR
182	MARIJAN DAVČIK	DONJI TAVANKUT	64	10.000,00 EUR
183	IVICA TUMBAS	SUBOTICA	64	9.018,33 EUR
184	DAVOR VUKOVIĆ	SOMBOR	64	8.315,00 EUR
185	DANKO VIVODINAC	ŠAJKAŠ	64	7.691,54 EUR
186	BORIS LUKIĆ	SOMBOR	64	8.973,46 EUR
187	SANJA IVANKOVIĆ	STARI ŽEDNIK	64	10.000,00 EUR
188	ANASTAZIJA ŠARČEVIĆ	ĐURDIN	64	10.000,00 EUR
189	DARKO BALAŽEVIĆ	DONJI TAVANKUT	64	7.267,43 EUR
190	LACIKA SABO	PLAVNA	64	10.000,00 EUR
191	ANDRIJA MILOŠEVIĆ	NOVI SLANKAMEN	63	10.000,00 EUR
192	SINIŠA ŠIMIĆ	DONJI TAVANKUT	63	3.692,13 EUR
193	KLARA VIDAKOVIĆ	SUBOTICA	63	10.000,00 EUR
194	SINIŠA DERMİŠEK	SOT	63	10.000,00 EUR
195	GORAN JURIŠIĆ	SVETOZAR MILETIĆ	63	10.000,00 EUR
196	JOSIP ŠAFARIK	SOT	63	10.000,00 EUR
197	ANDRIJA SALAĆ	HRTKOVCİ	63	10.000,00 EUR
198	MIROSLAV ZELIĆ	SUBOTICA	62	8.536,49 EUR
199	DARKO BRČIĆ KOSTIĆ	BIKOVO	62	9.268,30 EUR
200	DAVOR KIRASIĆ	SOMBOR	62	10.000,00 EUR
201	KATARINA PERČIĆ	BAJMOK	62	7.946,28 EUR
202	ZORAN STANTIĆ	DONJI TAVANKUT	62	8.399,16 EUR
203	BOJAN KOLAR	SOMBOR	62	10.000,00 EUR
204	DANIJEL ŠARČEVIĆ	STARI ŽEDNIK	62	9.210,62 EUR
205	ANA ILEŠ VUJEVIĆ	SVETOZAR MILETIĆ	62	9.829,79 EUR
206	IVAN VOJNIĆ TUNIĆ	STARI ŽEDNIK	62	994,13 EUR
207	VESNA BILINOVIĆ	ĐURDIN	62	6.333,85 EUR
208	ZORAN SKENDEROVIĆ	DONJI TAVANKUT	62	8.008,49 EUR
209	STIPAN ČELJUSKA	SOMBOR	62	6.290,91 EUR

210	JELENA JURIŠIĆ	SOMBOR	61	5.959,22 EUR
211	MARIJA IVANKOVIĆ	SUBOTICA	61	3.686,20 EUR
212	ANA VUKOVIĆ	SOMBOR	61	5.768,65 EUR
213	NIKOLA LOZANČIĆ	NOVI SLANKAMEN	61	10.000,00 EUR
214	KATICA DULIĆ	ĐURDIN	61	8.345,32 EUR
215	DORIJAN VUČINAC	VAJSKA	61	9.308,68 EUR
216	MARIJAN VUKOVIĆ	SOMBOR	61	7.662,36 EUR
217	JASMINKA ŽIVKOVIĆ	SOT	60	9.688,13 EUR
218	IVAN VUKMANOV ŠIMOKOV	BIKOVO	60	6.232,15 EUR
219	ZLATKO ŠIĆ	STARČEVO	60	7.223,83 EUR
220	MIROSLAV RUDINSKI	SUBOTICA	60	7.435,84 EUR
221	NIKOLA ŠEGRT	SONTA	60	10.000,00 EUR
222	ZLATKO MLINKOV	BIKOVO	60	6.858,29 EUR
223	EVA KLIMPF	KOLUT	60	4.153,74 EUR
224	SLOBODAN HORVAT	NOVI SAD	60	8.736,31 EUR
225	MIRJANA NIMČEVIĆ	ĐURDIN	59	10.000,00 EUR
226	DAVOR SKENDEROVIĆ	STARI ŽEDNIK	59	7.133,90 EUR
227	GABOR IVKOVIĆ IVANDEKIĆ	SUBOTICA	59	6.768,55 EUR
228	DRAGANA KONC	GORNJI TAVANKUT	59	10.000,00 EUR
229	PETAR BABIČKOVIĆ	SUBOTICA	59	10.000,00 EUR
230	STIPAN MLINKO	BIKOVO	59	10.000,00 EUR
231	NIKOLA RATKOVIĆ	PLATIČEVO	59	6.037,86 EUR
232	TAMARA FRANJO	SOT	59	9.597,93 EUR
233	LUKA MRKALJEVIĆ	ĐURDIN	58	8.191,33 EUR
234	SANDRA DULIĆ	SUBOTICA	58	8.947,92 EUR
235	LIDIJA DŽINIĆ	SOMBOR	58	5.681,32 EUR
236	STEFAN VULINOVIĆ	BAČKA PALANKA	58	4.853,43 EUR
237	ANĐELKA HORVACKI	STARI ŽEDNIK	58	5.135,22 EUR
238	LJILJANA KANJA	LJUBA	58	6.191,48 EUR
239	IVAN BUDIMČEVIĆ	SOMBOR	58	8.076,70 EUR
240	IVAN RUKAVINA	MALA BOSNA	58	9.874,21 EUR
241	DARKO VUKMANOV ŠIMOKOV	BIKOVO - ČP	58	9.857,83 EUR
242	DRAGICA NADHEDEŠI	MALA BOSNA	58	9.145,06 EUR
243	JULIJANA ŠIJAKOVIĆ	RUMA	58	3.072,61 EUR
244	IVAN HODAK	PLATIČEVO	58	9.874,21 EUR
245	ZORAN MATKOVIĆ	SUBOTICA	58	9.874,21 EUR
246	SNEŽANA BRKLJAČA	PLATIČEVO	58	9.066,88 EUR
247	VLADA ŠAFARIK	SOT	58	9.562,34 EUR
248	NIKOLA ĐANIĆ	SONTA	58	5.969,75 EUR
249	JASNA IVOŠEV	BEREG	58	3.295,91 EUR
250	MIRA PANČIĆ	SUBOTICA	58	6.758,14 EUR
251	BERNARD BEBEK	ŠID	58	4.208,73 EUR
252	MARKO UŠUMOVIĆ	SUBOTICA	58	9.086,37 EUR
253	IVICA VULINOVIĆ	BAČKA PALANKA	58	6.114,93 EUR
254	MARINKO KORPONAJIĆ	BIKOVO - ČP	58	6.721,92 EUR
255	VERICA VUKOVIĆ	PLATIČEVO	58	2.212,31 EUR
256	MARINA IVKOVIĆ IVANDEKIĆ	SUBOTICA	58	4.593,74 EUR
257	DRAGAN PERŠIĆ	GOLUBINCI	58	5.427,50 EUR
258	PAVLE NERALIĆ	GOLUBINCI	58	4.995,60 EUR
259	MARIO MILODANOVIĆ	STARI ŽEDNIK	57	10.000,00 EUR
260	ZVONKO KULIĆ	SUBOTICA	57	10.000,00 EUR
261	MARIJANA MILER	LJUTOVO	57	9.868,24 EUR
262	MIROSLAV MATKOVIĆ	MALA BOSNA	57	10.000,00 EUR
263	MARTIN DŽINIĆ	SOMBOR	57	10.000,00 EUR
264	VECA PRČIĆ	ĐURDIN	57	6.515,82 EUR
265	ZVONKO LUKIĆ	SOMBOR	57	6.942,30 EUR
266	GORAN ANTUNOVIĆ	MALA BOSNA	57	10.000,00 EUR
267	MARJAN RUKAVINA	MALA BOSNA	57	7.969,72 EUR

268	LAJČO STANTIĆ	DONJI TAVANKUT	56	10.000,00 EUR
269	ACA GERTNER	SOMBOR	56	10.000,00 EUR
270	NENAD GLUMIČIĆ	STEPANOVIĆEVO	56	9.029,87 EUR
271	LAZO CVIJIN	BIKOVO	55	10.000,00 EUR
272	MIROSLAV SAULIĆ	SUBOTICA	55	10.000,00 EUR
273	TANJA VUKOVIĆ	BAJMOK	55	9.829,79 EUR
274	IVA NAĐ	GORNJI TAVANKUT	55	9.986,50 EUR
275	MARKO DOROTIĆ	SOMBOR	55	5.614,82 EUR
276	DUŠICA DULIĆ	SUBOTICA	55	8.712,97 EUR
277	MARINKO TIKVICKI	MALA BOSNA	54	8.886,93 EUR
278	ANAMARIA BABIČKOVIĆ	SUBOTICA	54	7.209,18 EUR
279	DANIJELO NIMČEVIĆ	DONJI TAVANKUT	54	8.261,99 EUR
280	MARJAN ROMIĆ	STARI ŽEDNIK	54	9.352,14 EUR
281	FRANJO SUDAREVIĆ	MALA BOSNA	54	10.000,00 EUR
282	HELENA ŠTRBO	MALA BOSNA	53	3.854,22 EUR
283	DALIBOR GERTNER	SOMBOR	52	10.000,00 EUR
284	MARIJAN KOPUNOVIĆ LEGETIN	SUBOTICA	52	10.000,00 EUR
285	JOSIP MATKOVIĆ	MALA BOSNA	51	953,76 EUR
286	NATALIJA VIDAKOVIĆ	STAPAR	51	9.941,31 EUR
287	ŠIMA DŽINIĆ	SOMBOR	51	10.000,00 EUR
288	ANICA STIPIĆ	STARI ŽEDNIK	50	7.367,21 EUR
289	BELA VOJNIĆ PURČAR	STARI ŽEDNIK	50	10.000,00 EUR
290	MIROSLAV GRŠIĆ	DONJI TAVANKUT	50	8.153,03 EUR
291	MARICA MILER	DONJI TAVANKUT	50	10.000,00 EUR
292	STIPE MILJAČKI	ĐURĐIN	50	8.653,62 EUR
293	FRANJA HORVAT	SOT	50	5.618,03 EUR
294	LOZIKA JARAMAZOVIĆ	SUBOTICA	49	458,93 EUR
295	IVAN MILJAČKI	ĐURĐIN	49	10.000,00 EUR
296	ANTUN BENJEK	NOVI SLANKAMEN	49	9.037,56 EUR
297	IVAN OSTROGONAC	ĐURĐIN	49	9.752,26 EUR
298	ZVONKO BUDIMČEVIĆ	SOMBOR	48	10.000,00 EUR
299	MIRKO NIMČEVIĆ	DONJI TAVANKUT	48	7.717,18 EUR
300	MARIJAN BUDIMLIĆ	SUBOTICA	48	10.000,00 EUR
301	DAMIR VIDAKOVIĆ	SUBOTICA	47	1.615,22 EUR
302	ANA ROMIĆ	SUBOTICA	47	8.781,04 EUR
303	VERICA ŠARČEVIĆ	STARI ŽEDNIK	47	5.507,14 EUR
304	NENAD NAĐ	GORNJI TAVANKUT	47	10.000,00 EUR
305	IVICA UŠUMOVIĆ	SUBOTICA	46	7.526,17 EUR
306	IVICA VIDAKOVIĆ	SUBOTICA	46	10.000,00 EUR
307	GORDANA ANTUNOVIĆ	MALA BOSNA	46	10.000,00 EUR
308	BORIS HUMBAL	OPOVO	45	8.982,72 EUR
309	JOSIP SKENDEROVIĆ	SUBOTICA	45	9.045,25 EUR
310	ANDREJ IMRIĆ	SUBOTICA	45	10.000,00 EUR
311	ANA IVKOVIĆ IVANDEKIĆ	SUBOTICA	44	4.440,26 EUR
312	SNEŽANA MANDIĆ	SUBOTICA	44	6.333,85 EUR
313	MILAN DUJMOVIĆ	SUBOTICA	44	1.121,68 EUR
314	BELA PRČIĆ	SUBOTICA	43	5.105,26 EUR
315	MARINA KUJUNDŽIĆ	BIKOVO - ČP	43	10.000,00 EUR
316	JELENA DULIĆ	SUBOTICA	43	10.000,00 EUR
317	BRANISLAV MUJIĆ	SUBOTICA	42	4.480,32 EUR
318	MARKO MILJAČKI	ĐURĐIN	42	10.000,00 EUR
319	ANA PERIŠKIĆ	BAČKI MONOŠTOR	41	5.899,41 EUR
320	DARKO KOPČALIĆ	S. MITROVICA	41	3.883,15 EUR
321	BRANKA VUKOV	SUBOTICA	40	8.448,08 EUR
322	MIROSLAV GABRIĆ	SUBOTICA	39	3.429,14 EUR
323	MIRKO ROMIĆ	SUBOTICA	38	10.000,00 EUR
324	TOMISLAV TUMBAS	SUBOTICA	29	8.279,40 EUR
325	STIPAN MILANKOVIĆ	SUBOTICA	29	10.000,00 EUR

Izložba slika s 41. saziva kolonije slamarki u Tavankutu i izložba *Život ličkih Bunjevaca na Velebitu*

Vrijedne rukotvorine bačkih i ličkih Bunjevki

»Iako su povijesne migracije odvojile dio Bunjevaca i povele ih i s velebitskih litica ka širini i ravnici Bačke, niti tradicije nikada nisu prekinute. Ono što je nekada na Velebitu bila vuna vješto oblikovana rukama prelaca, u Bačkoj je postala zlatna vlat pšenice preoblikovana u vrhunska umjetnička djela naših slamarki«, rekla je Kata Suknović otvarajući izložbe

Izložba slika nastalih na 41. sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame, održanom od 3. do 11. srpnja u Tavankutu, otvorena je 7. kolovoza u predvorju Gradske kuće u Subotici. Program otvorenja obogatili su članice i članovi Udruge *Gačanka* iz Otočca izložbom koja prikazuje život ličkih Bunjevaca na Velebitu.

Suradnja *Gupca* i *Gačanke*

Na ovogodišnjoj koloniji, kako je navela voditeljica slamarskog odjela HKPD-a *Matija Gubec Marija Rukavina Prčić*, nastalo je 32 slike.

»Posebno nas raduje što su dvije slike izradila djeca, koja predstavljaju nadu i budućnost ove jedinstvene umjetnosti. Tri slike rad su naših polaznica Seminara bunjevačkog stvaralaštva, dvije su izradile gošće iz Srijemske Mitrovice, jednu naša članica iz Velike iz RH, dok su preostale 24 slike djelo vrijednih članica naše udruge. Ova izložba svjedoči o visokoj razini umjetničkog stvaralaštva naših slamarki te potvrđuje da je slamarska umjetnost i danas živa, prepoznatljiva i cijenjena«, istaknula je Rukavina Prčić.

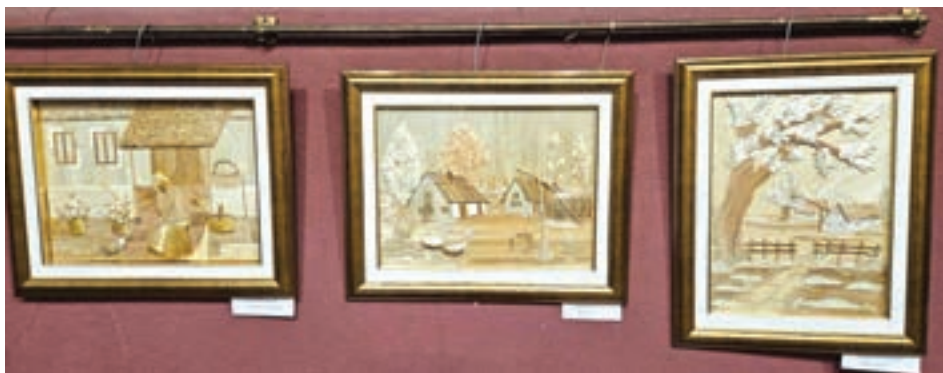
Udruga *Gačanka* iz Otočca, osnovana 2004. godine, bavi se očuvanjem tradicijske baštine i starih zanata iz Otočca, Gacke doline i Ličko-senjske županije. Najpoznatija je po spašavanju od zaborava tradicionalnih ličkih *coklji*, izradi narodnih nošnji i unikatnih suvenira s oznakom *Lika Quality*. Svoje interese usmjeravaju i na baštinu ličkih Bunjevaca, o čemu je govorila i njihova postavka.

O suradnji spomenute udruge i tavankutskog *Gupca*, njegov menadžer za kulturu **Ivica Dulić** je rekao:

»Predsjednica Udruge *Gačanka* **Dragica Rogić** se prije oko deset godina bavila rekonstrukcijom bunjevačke krasanske nošnje iz Like, pa smo ih prošle godine pozvali u Tavankut. Budući da se njihove članice bave ručnim radom, zainteresirao ih je naš rad sa slamom, a tom prigodom su i prezentirale bunjevačku nošnju iz sela Krasno. Tada se rodila ideja da na izložbi kod nas prezentiraju život u ovom selu«.

Dragica Rogić je među ostalim navela otkuda njen interes za ličke Bunjevce:

»Naši lički Bunjevci žive u Krasnu udaljenom oko 20 km od grada Otočca, podno Velebita. U Otočcu se već 26 godina održava smotra ličko-senjskog folklora, a ja sam folklorašica već 45 godina i bilo mi je logično da te naše Bunjevce konačno predstavimo. Međutim, oni nisu imali nošnju, nisu niti znali kako ona izgleda, pa smo pretražili zapise i po njima uspjeli napraviti njezinu rekonstrukciju od kojih su dvije tu i izložene. Nošnja ličkih Bunjevaca je zaista neobična, jer, iako u njoj žive, s Likom ima veoma

malo sličnosti. Ona je kombinacija detalja iz Dalmatinske zagore, Like i Bunjevaca. Nešto malo tragova je ostalo, osobito kod ženskog povezivanja marama; oni ih vežu, kako kažu 'na roge' i kad sam gledala u Tavankutu stare fotografije, vidjela sam da smo uspjeli, jer su ih i ovdašnje Bunjevke tako vezivale. Tu su i muški prsluci koji su kratki u odnosu na ličke, njihov kroj je ostao djelomično sačuvan u odnosu na ovdašnje bunjevačke, a tu su i tkane pregače, iako su ove naše bogatije elementima Like, no osnova je bila vuna. Još bih dodala da kada su se Bunjevci doselili na Velebit, nije im bilo lako buduću da je on osam mjeseci hladan pa su morali znati iskoristiti ovčiju vunu od koje su radili odjeću i prekrivače (s ovim našim postavom htjeli smo prikazati kompletan proces prerade – od sirovine do gotovog proizvoda). Također, koristili su kamen i drvo pa su naučili izrađivati i posuđe, od kamena su radili kamene kuće od kojih još uvijek ima tragova u Velebitu. Naši lički Bunjevci su zaista vrijedni i nadamo se da ćemo ih povezati s vašim Bunjercima da surađuju i čuvaju svoj identitet i običaje».

Dvije grane istoga stabla

Među gostima bila je i pridružena članica Udruge **Sanja Brkić**, Bunjevka iz mjesta Krasno koja je održala emotivni govor čiji dio prenosimo:

»Između nas danas stoje kilometri, granice i vrijeme, ali kad pogledam vaša lica, vašu nošnju, kad čujem našu ikavicu, imam osjećaj da sam došla svojoj rodbini. Danas, nakon toliko naraštaja, ponovno se susrećemo, ne kao stranci, nego kao grane istoga stabla. Korijen nam je isti. Zato se razumijemo i kad šutimo. Zato nam je pjesma poznata i kad je prvi put čujemo. Zato u narodnoj nošnji ne vidimo samo tkaninu i vez, nego ruke naših baka koje su u svaki komad utkale ljubav prema svom narodu. Bunjevka sam s Velebita. Ponosna sam na kamen i šumu iz koje dolazim, ali jednako tako osjećam da dio mog srca pripada i ovoj ravnici«.

U selu Krasno, kako je rekla, ima svega oko 350 stanovnika i svi stariji ljudi govore bunjevačkom ikavicom. »Jedna grana naših korijena, Bunjevci koji žive u Liču u Gorskom kotaru, dali su si truda, možda najviše od svih nas, i bunjevačka ikavica je uvrštena na UNESCO-ovu listu nematerijalne kulturne baštine. Ja nešto malo pišem i nastojim da to bude baš na bunjevačkoj ikavici koju ćemo svi razumiti i veseliti joj se«, istaknula je.

Izložbe je otvorila **Kata Suknović**, dipl. inženjerka za tekstilno inženjerstvo, tekstilno-strojarke struke, koja se bavi istraživanjem bunjevačke nošnje.

»Večeras se nalazimo pred pričom o ljudima koji su stoljećima živjeli u čvrstom zagrljaju kršnog Velebita i oštre klime – u prostoru gdje je svaki predmet u kući bio plod teškog rada, ali i čiste ljubavi prema domovini i tradiciji. Kada kročite kroz ovu izložbu, pred vama će se ukazati topli prirodni materijali poput vunениh i drvenih predmeta kao i nošnja ličkih Bunjevaca. Također možete vidjeti različite alate bez kojih je život na Velebitu bio nezamisliv: od gargaša, preko preslice s vretenom i kolovrata, pa sve do malog tkalačkog stana i načvi u kojima se zakuhavao kruh naš svagdašnji. Svaki od ovih predmeta nosi u sebi priču o samoopstojnosti, strpljenju i snazi velebitskog čovjeka. No, ova izložba nije samo pogled u velebitski krš i selo Krasno; ona je ujedno i most koji spaja dvije grane istoga stabla – ličke i bačke Bunjevce. Iako su povijesne migracije odvojile dio Bunjevaca i povele ih i s velebitskih litica ka širini i ravnici Bačke, niti tradicije nikada nisu prekinute. Ono što je nekada na Velebitu bila vuna vješto oblikovana rukama prelaca, u Bačkoj je postala zlatna vlat pšenice preoblikovana u vrhunska umjetnička djela naših slamarki. Tako su vuna Velebita i slama Bačke postale dvije strane iste medalje – dokaz prilagodljivosti, neuništivog duha i estetske tananosti bunjevačkog naroda«, navela je Suknović.

U glazbenom dijelu programa nastupili su tamburaški orkestar i zbor HKPD-a **Matija Gubec**, a izložbe su se mogle pogledati do ponedjeljka, 10. kolovoza.

I. Petrekanić Sič

Hod prema Majci

Udruženje mladih *Prijatelji nade* i ove je godine organiziralo hodočašće pješice *Hod prema Majci* na Tekije pod geslom *Veliča duša moja Gospodina* (Lk 1,46).

Drugu godinu zaredom organizirano je hodočašće od Maradika do svetišta Gospe Snježne na Tekijama, prenosi Srijemska biskupija. Njih dvadeset, svako sa svojim nakanama i molitvama, krenulo je 4. kolovoza u 9 sati iz župe sv. Ane preko Fruške gore, k istom cilju – Gospi Tekijskoj. Nije bilo jednostavno pješati 25 kilometara na preko 35 stupnjeva. No, u zajedništvu bilo je lakše, jedni drugima bili su podrška, kako bi zajedno stigli na odredište. S njima je hodočastio i vlč. **Dušan Milekić**, koji je animirao molitvu i bodrio ih kada je bilo najteže. Tako im je kroz molitvu, pjesmu i razgovor put lakše protekao.

Ugledavši tornjeve tekije crkve, zaboravili su na sve žuljeve i bolove, na sve tegobe toga dugačkog puta, te su pred Gospu došli nasmijani i raspjevani.

Cijelim hodočasničkim putem po dvoje je nosilo veliki drveni križ, koji su, stigavši na Tekije, odložili pored oltara tekije crkve, a s njime Gospi predali i sve svoje nakane i žrtve.

Članovi Udruženja mladih *Prijatelji nade* zahvalili su svima koji su spremno hodočastili, svima koji su ih pratili molitvom, kao i Srijemskoj biskupiji na podršci. Zahvalni su i policijskim upravama Inđija, Irig i Srijemski Karlovci, koji su bili uz hodočasnike, kako bi bili sigurni na putu. A najviše su zahvalni dragom Bogu i Gospi Tekijskoj.

Hod prema Majci financijski je podržao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

H. R.

Slavlje Velike Gospe u Beogradu

Proslava svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije – Velike Gospe u beogradskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije, zaštitnice katedrale, započela je trodnevnom duhovnom pripravom i završava proslavom na samu svetkovinu. Trodnevna duhovna priprava počela je u srijedu 12. kolovoza i završava danas, 14. kolovoza svetom misom uočnicom u 18 sati koju će predvoditi župnik u Podravskim Podgajcima vlč. **Siniša Paušić**. Nakon misnog slavlja organizirat će se i procesija s kipom Blažene Djevice Marije i to iz katedrale po Ulici Hadži Melentijevoj do platoa katedrale i dječjeg vrtića iz Ulice Internacionalnih brigada.

Na samu svetkovinu – Velike Gospe, 15. kolovoza u 11 sati bit će slavljeno svečano euharistijsko slavlje, u koncelebraciji sa svećenicima grada Beograda, koje će predvoditi kancelar Beogradske nadbiskupije i katedralni župnik preč. **Ivan Poleto**.

Svakog dana 30 minuta prije svete mise je molitva krucije i mogućnost za ispovijed.

2026. PRIJAVE: vlč. Vinko Cvijin
vlč. Tomislav Vojnić

24. kolovoza

8:30

10:00

Polazak biciklana iz župe
Uskrsnuća Isusova (Gajeva 2)

Okupljanje na Čikeriji kod križa
i sveta misa

U susret proštenju na Bunariću

15. kolovoza – Velika Gospa, 18.30 sati je krunica, a u 19 sati dvojezična sveta misa.

27. i 18. kolovoza – Duhovna priprema za Proštenje na Bunariću, krunica će se moliti od 18.30 sati, a sveta misa oba dana počinje u 19 sati. 29. kolovoza – Treći dan trodnevnice započet će pokorničkim bogoslužjem u 19 sati. Oko 20.30 sati uslijedit će tradicionalna procesija sa svijećama, a sveta misa slaviti će se u 21.15 sati. 30. kolovoza – Središnji dan proštenja. Prva sveta misa slaviti će se u 6.30 sati, nakon čega slijede dva svečana misna slavlja proštenja. Sveta misa na mađarskom jeziku počinje u 8, a na hrvatskom u 10 sati. Obje mise predvodit će biskup Zrenjaninske biskupije mons. **Mirko Štefković**.

Misno slavlje s početkom u 17 sati bit će za bolesnike i djelatnike Caritasa. Biskupijsko svetište *Gospe od Suza – Bunarić* poziva vjernike, obitelji i hodočasnike da se pridruže trodnevnici i proštenju te u zajedničkoj molitvi Gospi od Suza povjere svoje zahvale, potrebe i nakane. Biskupijsko svetište *Gospe od suza* otvoreno je tijekom cijele godine, a organizirane pobožnosti koje će još biti nakon proštenja su: 5. rujna – prva subota u 9.30 sati će se moliti krunica, a sveta misa je u 10 sati; 8. rujna – Mala Gospa, misa na hrvatskom je u 10 sati; 7. listopada – Kraljica Krunice, u 16.30 je krunica, a u 17 sveta misa. Ovim se i završava hodočasnička godina na Bunariću.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Velika Gospa – naš veliki uzor

Slavimo ove subote Veliku Gospu, velikom nazivamo onu koja nas uči skromnosti i poniznosti. Iako je njezina uloga u povijesti spasenja iznimna, ona ostaje ponizna službenica Gospodnja, kako sebe naziva kada prima vijest o velikom djelu koje joj je Bog namijenio.

Vrhunac Božjeg zahvata u ljudsku povijest je slanje svoga Sina u svijet. Iako se Izraelcima ovakav dolazak Mesije nije činio dovoljno izvanrednim, on to jeste bio. Bog je postao čovjek, došao je na svijet kao što svaki čovjek dolazi, ali će imati posebnu majku, koja će biti dostojna postati majka Božjeg Sina. Njezina dostojnost nije ni u plemenitom rodu, niti u nekakvom imetku. Njezina je veličina u poniznosti i spremnosti da se stavi Bogu na raspolaganje.

Ponizna službenica

Čitamo u Lukinom evanđelju hvalospjev koji Marija izgovara u susretu s Elizabetom povodom uzvišene zadaće koju joj je Bog povjerio. Riječi koje tada izgovara odraz su njezine duhovne veličine po kojoj je dostojna biti Majka Spasiteljeva. Ona se ne oholi što joj je povjerena tako važna uloga, ne smatra sebe velikom, nego slavi Božju veličinu što je odabrao nju malu. Ostaje ponizna te sebe naziva neznatnom službenicom. Svjesna iskazane časti, ipak se smatra nedostojnom tolike Božje milosti da bude majka njegovog Sina.

Ova iskazana čast može joj donijeti probleme među ljudima te velike promjene u životu, okrenuti ga skroz drukčije od onoga što je planirala, ipak ona slavi Boga i izgovara pred svojom rođakinjom hvalospjev u kojem veliča Gospodina i raduje se onome što joj je namijenio. Ona, svjesna velike dobrote Božje i veličine povjereno joj uloge, hvali njegovu dobrotu, koju iskazuje onima koji su mu vjerni. Ona, neznatna, obična djevojka, uzvišena je do uloge maj-

ke Božjeg Sina, ali u tome ne nalazi povod za hvalisanje i nadmeno ponašanje, već povod za slavljenje Gospodina i njegovih velikih djela.

Vršitelji Božje volje

Kroz ovaj hvalospjev, kao i kroz cijeli svoj život, Marija nas uči koliko je važno surađivati s Gospodinom. Svakom od nas povjerena je neka uloga u ovome svijetu i svatko će tako dati doprinos društvu u kojem živi, a kroz to će biti navjestitelj Božjeg kraljevstva. Marija svoju ulogu nije odmah razumjela. Ona joj je donijela brige, jer je iz ljudske perspektive sve djelovalo suviše komplicirano. No, ona vjeruje Bogu, ima potpuno povjerenje u to da će on sve izvesti na dobro, zato pristaje i hrabro kroči u ostvarenje Božjeg plana. Ni nama se ne sviđa uvijek ono što nam je Bog odredio, što vodi naš život drukčije od onog što bismo mi željeli. No, upravo u tome se kriju njegovi veliki planovi za nas i prilika da mu iskažemo slavu, te zahvalno prihvatimo njegovu volju. Tada će se on proslaviti u svojim djelima baš po nama, a mi ćemo biti njegovi svjedoci u svijetu. Zato, poput Marije, uvijek spremno recimo: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!«. Ne moramo razumjeti, ne moramo vidjeti rješenje, ne mora nam izgledati jednostavno, kad prepuštimo Božjoj volji svoj život, On će sve izvesti na dobro, čak i ako nam izgleda nemoguće.

Sada kada slavimo Veliku Gospu, slavimo onu koja se potpuno predala vršenju Božje volje, koja je sve stavila u njegove ruke, smatrajući sebe poniznom službenicom. Iako će ovih dana svi u njoj gledati moćnu zagovornicu pred svojim Sinom, gledajmo je i kao poniznu vršiteljicu Božje volje, te se učimo od nje da i sami u poniznosti stavimo svoj život u Božje ruke, te u svijetu budemo svjedoci njegove ljubavi.

Katoličke kapele i groblja u Kikindi

Čuvari gradske prošlosti

Grobovi u kojima su sahranjeni malobrojni Hrvati koji su živjeli u Kikindi mogu se pronaći na sva tri groblja. Hrvata je u Kikindi najviše bilo 1961. – 304 osobe dok se Hrvatima pri posljednjem popisu izjasnilo 93 mještana

Urbano tkivo Kikinde čine tri groblja. Osnovni dojam posjetitelja i zaljubljenika u slojevitu grobljansku arhitektonsku i duhovnu kulturu jeste dodir duha vremena s kraja XIX. i početka XX. stoljeća koji je na dva od njih zadovoljavajuće očuvan. To se odnosi na gotovo sve elemente i »mobilijar« koji su katolička groblja tada imala. Kikinđanka, nekadašnja dugogodišnja knjižničarka i lokalna kroničarka **Márta István** napisala je monografiju *Ovde počivaju u večnom miru: groblja u Kikindi / Itt nyugszanak örök békében: Nagyikindai temetők* (Arhiv Vojvodine i Narodna knjižnica Jovan Popović, 2023.). Ona je poslužila i za produbljivanje te dopunu istraživanja čiji je rezultat ovaj tekst.

Mokrinsko groblje

O Mokrinskom groblju, na sjeveroistočnom rubu grada, postoje podaci za razdoblje od 1761. godine. Glavni stari put do njega, popločan cigalama, vodi do velike kapije od kovanog željeza i stubova zidanih 1889. godine. Do osamdesetih godina XX. stoljeća ovdje je bio jedini ulaz u groblje. Staza ga dijeli na dva dijela. Lijevo od ulaza je jedan od nekadašnjih glavnih elemenata groblja – domareva kuća iz XIX. stoljeća. Od kapije desno, između ograde od kovanog željeza, ugrađeno je zidano zvonište sa »zvonom za duše«, koje se oglašava(lo) prilikom pokopa, a koje su, u čast sv. Gabrijela arkandela, dali izliti rimokatolički vjernici tadašnje Velike Kikinde. Izrađeno je u Zagrebu 1925. godine.

Na Mokrinskom groblju nalaze se dvije kapele iz XIX. stoljeća. Kapela posvećena Žalosnoj Gospi, kod glavnog ulaza, sagrađena je 1880. godine od strane »velikog dobrotvora Crkve« **Floriana Gartlgrubera**, potomka bravara **Antona**, nastanjenog u Velikoj Kikindi 1778. godine. Do 2003. godine je bila u lošem stanju, no tada ju je lokalna župa sv. Franje Asiškoga umješno izvana i iznutra obnovila. U grobnici ispod kapele, osim članova obitelji Gartlgruber, počiva i Čeh **Jozef Pavliček**, jedan od najvećih kikindskih graditeljskih majstora s kraja XIX. stoljeća.

Veleposjedničke porodice Draxler i Büchelbauer su, također 1880. godine, u središtu groblja izgradile svoju kapelu posvećenu sv. Josipu. Ispred ulaza u kapelu postavljeno je raspelo. Sam plato se danas nalazi ispod novoizgrađene nadstrešnice. Razlog njezine izgradnje je taj što se kapela aktivno koristi za izlaganje posmrtnih

Kapela sv. Josipa na Mokrinskom groblju

ostataka pokojnika i sprovodne obrede. Mokrinsko groblje sadrži i kalvariju i križni put, koje je dala podići **Rozalia Gartlgruber** 1886. godine, no red i broj postaja narušeni su pomalo kaotičnim uređenjem grobljanskih staza i istim takvim rasporedima formiranja grobnih mjesta. Kalvarija se završava trima gvozdenim raspelima pokraj zida kapele porodice Gartlgruber.

»U groblju se mogu naći kameni nadgrobni spomenici stari 150-200 godina. Grobna arhitektura iz prošlosti, iz našeg vremena, ili samo jednostavni grobovi, odražavaju duhovno i materijalno bogatstvo nekadašnjeg grada, ili pustoš sadašnje Kikinde«, piše autorica István. Ipak, jasno se raspoznaju grobovi svećenika, zajednička grobnica redovnica, sestara Naše Gospe, kao i grobnice-kripte brojnih viđenijih

katolika, najviše Mađara. Na samom su groblju, pak, osim grobnica pripadnika najbrojnijeg katoličkog naroda u Kikindi, i pojedini grobovi Hrvata, Slovenaca te Nijemaca. Katolički dio Mokrinskog groblja staza odvaja od pravoslavnoga dijela, kao i od Novog mokrinskog (najvećeg kikindskog) groblja, konfesionalno mješovitoga.

Groblje na Vašarištu

Na sasvim suprotnom, jugozapadnom rubu Kikinde, nalazi se groblje na Vašarištu. Nekoliko obilježja ovoga groblja i njegove bliže okolice nose ime sv. Josipa, čuvenog zaštitnika sretno i mirne smrti. Na samom groblju to je grobljanska kapela, a s druge strane Ulice Stevana Sinđelića, naspram ulaza u katolički dio Vašariškog groblja, nalazi se napuštena vikarijska kapela i duhovni centar istog naziva, sagrađeni na mjestu nekadašnje grobareve kuće.

Na ulazu u katolički dio Vašariškog groblja sazidan je zvonik sličan onome na Mokrinskom groblju, a na zvonu koje su »u slavu svetog Rafaela arkandela posvetili **Nicholaus i Magdalena Dippong**, rođ. **Roth**«, nave-

Osim navedena dva, u Kikindi su se pokojnici katolici, mahom Nijemci, pokapali i na Željezničkom groblju, na kojem je izgrađena memorijalna kosturnica, u spomen tamošnjih pokojnika, među kojima su i oni nasilno ubijeni. Za pokapanje se ovo groblje više ne koristi.

Grobnice Hrvata u Kikindi

Grobovi u kojima su sahranjeni malobrojni Hrvati koji su živjeli u Kikindi mogu se pronaći na sva tri groblja. Tu su pokopani članovi obitelji: Barbarić, Bartolić, Bujak, Dorčić, Frković, Grizelj, Ilić, Jalšić, Jeličić, Jelšovec, Kambić, Ključak, Kolarić, Lovrenski, Penov, Petrović, Romić, Skoko, Šćepić, Vlajnić čije se podrijetlo može prepoznati. Broj pokopanih Hrvata koji su živjeli u Kikindi se, ipak, ne može dokučiti samo na ovaj način. Svi popisi Austro-Ugarske Monarhije od 1880. do 1910. registriraju postojanje malog broja osoba koje govore hrvatski u gradu Kikindi, a isto tako i prvi popis za vrijeme Kraljevine SHS, 1919., kada su se Hrvati ustalili na petom mjestu po brojnosti, iza Srba, Nijemaca, Mađara i Židova. U drugoj polovici XX. stoljeća udio u stanovništvu im se približava jednom postotku, a

Kapela sv. Josipa na Vašariškom groblju

deno je da je izliveno kod Berndorfa u Zagrebu 1925. Kapela sv. Josipa, koja se nalazi blizu ulaza u katoličko groblje, zadužbina je obitelji lokalnog proizvođača opeke **Josefa Dipponga**. Izgrađena je 1925. godine od vjerojatno najljepših opeka proizvedenih od banatskog prapora. Iznad ulaza bilo je mjesto mramorne ploče s njemačkim natpisom imena članova njegove obitelji (belgijskog podrijetla), koji su tu pokopani. Ploča je oštećena i čuva se u kapeli. Krov i kapa tornja pokriveni su crijepom izrađenim od »Zsolnay« keramike, a na površini krovništva je kombinacijom boje crijepova napisana godina izgradnje. Nakon što su potomci Dipponga nakon Drugog svjetskog rata napustili Jugoslaviju, kapela je prešla u vlasništvo lokalne župe i aktivno se koristi za ispraćaje pokojnika.

najviše ih je bilo 1961. – 304 osobe. U tom su razdoblju bili četvrti po brojnosti izjašnjeni narod u gradu. U tekućem stoljeću taj je broj daleko manji, a po posljednjem popisu Hrvatima se izjasnilo 93 Kikindžana.

Katolička župa iskazuje otvorenost za malobrojne vjernike podrijetlom Hrvate koji žive u Kikindi. »Nekoliko obitelji Hrvata iz Kikinde aktivnije je povezano sa župom. Svake prve subote održavamo dvojezičnu svetu misu (hrvatski/mađarski), na kojoj se, uz mađarske vjernike, obično pojavi tri do deset hrvatskih. Na drugi dan velikih crkvenih svetkovina slavimo svetu misu na hrvatskom jeziku, na kojoj također sudjeluje otprilike isti broj hrvatskih vjernika«, kaže preč. **László Bóviz**, kikindski župnik.

Marko Tucakov

HKD Šid gostovalo u Apševcima

ŠID – HKD Šid gostovalo je 8. kolovoza u Apševcima, na manifestaciji *Ljeto u Apševcima – Raspjevani Apševci, rasplesani Apševački veseljac*. Na ovoj manifestaciji su uz domaćine, KUD Apševački veseljac, sudjelovali

još i folkloriši iz Đeletovaca, Privlake, Lipovca i Donjeg Novog Sela.

Šidska se udruga predstavila folklornom i tamburaškom skupinom, s *Igram* iz Sota, pod vodstvom **Milana Pupića**, kao voditelja orkestra.

Čelnništvo Udruge zahvaljuje svima koji su pri ovako visokim ljetnim temperaturama nastupali, vozili članove i sudjelovali na ovoj manifestaciji.

M. M.

Radionica i demonstracija izrade rukotvorina

TAVANKUT – U okviru projekta *Tavankutsko kulturno lito 2026.*, koji se provodi uz potporu Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog Republike Srbije, HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta održalo je prvu programsku aktivnost – radionicu i demonstraciju izrade rukotvorina, suvenira i slika od slame.

Posjetitelji su imali priliku upoznati se s jedinstvenom tavankutskom tehnikom stvaranja umjetničkih djela od

Isprika

U broju 1216 od 7. kolovoza 2026. godine u tekstu »Na Cresu djeca i mladi iz šest vojvođanskih mjesta« pogrešno je naveden kao organizator Franjevački samostan iz Bača. Organizator je bila Hrvatska kulturna udruga *Antun Sorgg* iz Vajske. Ispričavamo se na pogreški.

Uredništvo

slame te iz prve ruke vidjeti vještinu i umijeće njihovih slamarki. Radionica je još jednom potvrdila važnost očuvanja tradicijskih znanja, kulturne baštine i njihova prenošenja na nove naraštaje, navode u udruzi.

Likovna kolonija Stipan Šabić

SUBOTICA – Četnaesti saziv Međunarodne likovne kolonije *Stipan Šabić 2026.* bit će održan od 17. do 22. kolovoza u prostoru Majkinog i Cvjetnog salaša (Hajdukovo kraj Palića). Na koloniji će sudjelovati 12 gostujućih umjetnika iz više europskih zemalja. Prigodna izložba i zatvaranje kolonije bit će priređeni u subotu, 22. kolovoza, u 19 sati. Organizator kolonije je HLU *Croart* iz Subotice.

Likovna kolonija Tekije 2026.

NOVI SAD – U Kulturnom centru Novog Sada, u iduću petak, 21. kolovoza, bit će otvorena šesta Likovna kolonija *Tekije 2026.*, u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra Petrovaradin. Program počinje u 11 sati, a u sklopu otvorenja bit će priređena i izložba slika bugarske umjetnice **Marije Masleve-Markove**.

FILMSKE VEČERI

U TAVANKUTU

PASTORALNI CENTAR

NEOBUZDANI SPIRIT

14.08. u 18:30h

90min

DJEČAK U PRUGASTOJ PIDŽAMI

15.08. u 20:00h

90min

Djeca u *Dužijanci*

Mala čuda velikog svijeta

Kako i zašto iz školjke dopire zvuk?

Možda si to već probao/la? A ako nisi, onda nemoj propustiti poslušati što ti školjka »govori«. Iako ste možda mislili kako kada prislonite školjku uz uho, čujete more, to zapravo nije točno. Tada se čuje pojačana buka iz vašeg okoliša, kao i zvuci vlastitog tijela. Možda ste ovim odgovorom razočarani, ali...

Kako sve to radi?

Tvrđi i zakrivljeni zidovi školjke hvataju tihe, neprimjetne zvuke iz okoliša, odbijaju ih i pojačavaju unutar oklopa, što stvara šum koji zvuči kao valovi. Zapravo, čvrsta i šuplja struktura školjke djeluje kao zvučni pojačivač za određene frekvencije. Veće školjke daju dublji i niži ton jer se zvučni valovi dulje odbijaju unutra, dok manje daju viši ton.

Zvuk koji čujete djelomice dolazi i od protoka krvi kroz krvne sudove u glavi i ušima. Obična čaša, prazna šolja ili čak vaša vlastita šaka dlanom prislonjena na uho djeluju na potpuno isti način kao i školjka. Svaki prazan prostor koji ima samo jedan otvor služi kao akustični rezonator koji pojačava specifične frekvencije zvuka iz okoline.

Tvrđi materijali (staklo ili keramika) odbijaju zvučne valove bez njihovog upijanja, što stvara jasan i oštar zvuk šuma, dok meki materijali (plastične ili kartonske čaše) upijaju dio zvučne energije, pa je šum u njima znatno tiši i prigušeniji.

Ovaj fenomen se u fizici naziva *Helmholtzova rezonanca* i to je isti princip po kojem se stvara zvuk kada pušete u praznu ili polupunu staklenu flašu.

Hrcko

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomejesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

SUBOTICA - Darujem štence (po izboru M ili Ž), crni ili šareni. Tel.: 024/528-682 ili 060 0532570.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa na više. Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade vočke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici. Kontakt telefon: 061/6767041.

Pripreme za Subotički polumaraton

U Subotici će u nedjelju, 30. kolovoza, biti održano deveto izdanje *Subotičkog polumaratona*, koje će okupiti trkače na stazama od pet, deset i 21,1 kilometar. Za sudjelovanje se dosad prijavilo gotovo 1.500 natjecatelja, od kojih su nešto više od trećine Subotičani. Prijave i uplate traju do 20. kolovoza u podne.

Organizator manifestacije je sportska udruga *Horizont*. Start i cilj svih utrka bit će u središtu grada, pokraj zgrade Narodnog kazališta. Polumaraton i utrka na deset kilometara počinju u 8 sati, utrka zadovoljstva na pet kilometara u 8.25, a dječje utrke u 9.30.

Dosad je prijavljeno 549 sudionika za polumaraton, 465 za utрку na deset i 472 za utрку na pet kilometara. Više od tisuću natjecatelja već je uplatom potvrdilo sudjelovanje. Cijena startnog paketa za sve tri discipline iznosi 4.000 dinara.

Polumaratonska staza sastoji se od dva kruga od 10,5 kilometara, dok se utrke na pet i deset kilometara trče u jednom krugu. Staze su ravne i asfaltirane te prolaze užim i širim središtem grada, a najveći dio trase nalazi se u hladu.

Program počinje u subotu, 29. kolovoza, otvaranjem prijavnog centra u 17 sati. Sudionike očekuju *Pasta Party*, *Runner's Expo* i večernje druženje uz glazbu na otvorenom. Prijavni centar ponovno se otvara u nedjelju u 6 sati, a preuzimanje paketa moguće je do 7.30.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 18. 8. 2026.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTI te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Travnička ponuda

Između vezira, Andrića i planinskog zraka

Već drugi put, na putu do mora, planiramo pauzu praviti u Travniku. Ovog puta zbog bebe, kako bismo podijelili put na dva dijela i putovali što lagodnije. Prvog puta nisam vidjela mnogo od Travnika jer smo stigli kasno u noć, a otišli ranom zorom. Ovog puta planiram nešto obići, pa sam uradila i domaću zadaću. Neću sve stići, ali možda nekom dobro dođe.

Tako je, Travnik je grad **Ive Andrića**, ali bilo bi nepravdno svesti ga samo na nobelovca. On je i grad vezira, starih džamija, šarenih fasada, travničkog sira i planine Vlašić koja mu čuva leđa. Meni su spominjali i neke čevape, ali o tome nisam pronašla zapise.

Za početak ćemo izdvojiti Travničku tvrđavu, odnosno Stari grad. Uspon nije pretjerano zahtjevan, a nagrada je pogled koji vrijedi svakog koraka. Travnik se oдавде vidi gotovo kao na dlanu, a planine koje ga okružuju podsjećaju da ste u središnjoj Bosni, a ne na nekom mediteranskom izletu. Tvrđava je jedan od najbolje očuvanih utvrđenih gradova u Bosni i Hercegovini i mjesto na kojem se lako može zamisliti nekadašnji život grada.

A taj je život bio prilično zanimljiv. Travnik je početkom 19. stoljeća bio sjedište bosanskih vezira, a u gradu su tada djelovali i francuski i austrijski konzuli. Upravo je to povijesno razdoblje kasnije postalo pozadina Andrićeve *Travničke hronike*. Grad je tako, pomalo neočekivano, postao mjesto susreta velikih europskih sila, Osman-skog Carstva i lokalnog svijeta.

Ako želite nastaviti Andrićevim tragom, nezaobilazna je rodna kuća Ive Andrića, danas memorijalni muzej. No, čak i ako književnost nije vaš glavni razlog za putovanje, vrijedi zaviriti. Jer Andrić ovdje nije samo pisac čija se kuća obilazi, on je dio identiteta grada, pa i šire.

Nakon tvrđave i muzeja najbolje je malo usporiti. Travnik nije mjesto koje treba obilaziti štopericom. Prošetajte starom čaršijom, pogledajte Šarenu džamiju, jednu od najpoznatijih travničkih građevina, i napravite ono što se u Bosni radi gotovo bez razmišljanja, sjednite na kavu.

A onda je na redu Plava voda. Izvor i izletišta na samom rubu grada jedno su od onih mjesta koja možda ne

izgledaju spektakularno na fotografiji koliko uživo. Voda je bistra i hladna, zelenilo daje potrebnu dozu hlada, a uz nju se lako može provesti sat-dva bez ikakvog plana. Upravo takva mjesta često ostanu među najdražim uspomenama s putovanja.

I, naravno, Travnik se ne napušta bez sira. Travnički sir jedan je od gastronomskih simbola kraja, a najbolje ga je probati tamo gdje je dio svakodnevice, a ne samo turističkog jelovnika.

Kad grad ostane iza leđa

Travnik je dobra baza jer se iz njega vrlo brzo stiže do planine Vlašić. Iako je poznata kao skijaško odredište, ljeti pokazuje sasvim drugo lice. Livade, visoravni, planinske staze i ugodnije temperature dovoljan su razlog da se ovdje pobjegne s gradskog ljetnog asfalta. Posebno je zanimljivo područje Galice, a za one koji vole hodanje i planinske vidikovce tu su i staze prema Devečanima. Ne treba nužno imati ambiciju osvojiti svaki vrh. Vlašić je idealan i za one koji žele samo nekoliko sati hodati, udahnuti planinski zrak, pojesti nešto domaće i vratiti se u Travnik.

Za jedan dan do Jajca

Ako imate još jedan dan, vrijedi ga rezervirati za Jajce. Grad je dovoljno blizu da se može organizirati kao izlet iz Travnika, a sadržaja ima za cijeli dan. Prvo, tu je spektakularni vodopad Plive, smješten praktički u središtu grada. A onda slijede tvrđava, katakombe i stare gradske ulice. Za ljubitelje prirode odličan nastavak su Plivska jezera, uz koja se nalaze i poznati drveni mlinčići. Doduše, za sve ovo će vam, čini se, trebati više od dana, ali je teško stati kada je ovakva ponuda.

Dakle, Travnik je, zapravo, najbolji kada ga ne pokušavate osvojiti u jednom danu. Dajte mu barem vikend. Jedan dan ostavite za grad, jedan za Vlašić, a treći, ako ga imate, za Jajce ili neki od izleta u okolici.

G. K. M.

Lana Virc, tenisačica

Europska ekipna prvakinja

Lana Virc, treća s lijeva

Na nedavno završenom ekipnom Europskom prvenstvu u tenisu za igračice do 18 godina, Subotičanka **Lana Virc** je skupa s **Anastasijom Cvetković** i ostalim članicama reprezentacije Srbije osvojila pobjedničko odličje i naslov prvakinja starog kontinenta. A kako je to sve izgledalo, iz prve ruke ekskluzivno nam je ispričala Lana, čiju nadasve uspješnu sportsku karijeru *Hrvatska riječ* prati doslovno od njezinih najranijih početaka.

»Kvalifikacije su se igrale u Italiji, prvo smo pobedile Švedsku 3:0 i tako prošle u glavni ždrijeb Europskog prvenstva za igračice do 18 godina. Ali, trebala nam je još jedna pobjeda da bi bile prve u skupini. Igrale smo protiv Rumunjske i poslije singl mečeva bilo je 1:1, pa smo Anastasija Cvetković i ja igrale odlučujući dubl i pobijedile 6:3 6:3 i tako osvojile prvo mjesto u skupini i poziciju prvih nositeljica. Europsko prvenstvo održavalo se u Francuskoj, gdje smo kao prve nositeljice turnira prvo svladale Bugarsku 2:1. Ja sam pobijedila **Eleonoru Tonevu** 6:1 6:1, a nakon toga je i Anastija bila bolja od **Valerie Garnevske** 6:0 6:0, dok smo dubl predale jer nam je bilo važnije biti odmorne za naredni susret protiv Češke. Ponovno sam ja prva nastupila i dobila **Sofiu Maresovu** 6:2 6:3, a potom je Anastasija, u gustom meču protiv **Tereze Hermanove** bila bolja 7:5 6:3. Kao i u prethodnom susre-

tu, nakon rezultatske premoći, igru parova smo također predale bez igre. U finalu smo igrale protiv Mađarske, a ja sam imala veliku tremu pred ovaj susret jer sam znala koliko je bilo važno i nužno da zabilježim pobjedu protiv **Luce Kalman**. Prvi set sam dobila 6:1, u drugom setu

Prije par godina Lana Virc je proglašena najboljom mladom tenisačicom Europe, a sada je svojoj kolekciji trofeja pridodala i naslov ekipne prvakinja starog kontinenta.

sam se malo povukla, a ona je počela da me pritiska i povelala je 4:0. Zнала sam da moram nešto promijeniti u svojoj igri i spasila sam sve set lopte na 5:1, a potom i tri set lopte na 5:3 i došla na 5:4. I poslije mojih par brejk lopti za izjednačenje, ipak nisam uspjela dobiti taj važni gem i, na koncu, izgubila sam set sa 6:4. U pauzi sam popričala s izbornicom, malo smirila glavu i odmorila se za odlučujući set. Promijenila sam način igre, počela je agresivnijom igrom pritiskati i nastojala biti još aktivnija u polju. Na kraju sam dobila susret rezultatom 6:1 4:6 6:1. Anastasija je poslije izgubljenog prvog seta 6:7 protiv **Lujze Beviz** uvjerljivo dobila naredna dva seta sa 6:1 6:0 i s njezinim pobjedničkim poenom postale smo europske šampionke. Željela bih još dodati kako nas je izbornica **Lana Spremo** od samog početka oba natjecanja (kvalifikacije i glavni turnir EP-a) potpuno podržavala i da nam je mnogo značila njezina podrška kako na terenu, tako i izvan njega», ispričala nam je Lana.

D. P.

ATLETIKA

Hrvatska na EP-u

Birmingham (Engleska) bit će ovoga tjedna domaćin 27. Europskog prvenstva u atletici na kojemu će sudjelovati i 16 hrvatskih predstavnika. Višestruka prvakinja **Sandra Elkasević** nije otputovala na EP, pa će **Marija Tolj**, također bacačica diska, biti glavna uzdanica u potencijalnoj borbi za medalje.

KOŠARKA

Cedevita junior promijenila ime

Momčad *Cedevite junior*, koja se natječe u hrvatskoj Premier ligi, odlukom rukovodstva kluba, promijenila je ime u *Virtus Zagreb*.

POGLED S TRIBINA

Euro trica

Prošlog tjedna, u utorak i četvrtak, hrvatski klupski nogomet je, zahvaljujući svojim euro predstavnicima u kvalifikacijama Lige prvaka i konferencijske lige, ponovno zabilježio tri pobjede u isto toliko odigranih susreta. Isprva je *Dinamo* isprašio *Kauno Žalgiris* (5:0), prvaka Litve i osigurao miran put na uzvrat, da bi dva dan kasnije *Hajduk*, također u Litvi, slavio uvjerljivi gostujući trijumf (5:2) protiv *Žalgirisa*. Na koncu, *Rijeka* je na svojoj Rujevici zabilježila minimalnu pobjedu (1:0) protiv *Ilvesa* (Finska) i na taj način je s ovom 'euro tricom' uvelike poboljšana europski nacionalni koeficijent. S tri nove pobjede Hrvatska je preskočila Rumunjsku s ukupnim zbirom od 24.531 bodova, što je sada svrstava na 21. mjesto tzv. petogodišnje tablice uspješnosti. Podsjetimo, pozicija na ovoj kriterijskoj tablici donosi bolje startne pozicije u svakom od tri europska klupski natjecanja (Liga prvaka, Liga Europe i

Konferencijska liga), a najviše pozicije donose preskakanje kvalifikacija i izravan nastup u skupinama određenog natjecanja. Za *Dinamo* je to ponajviše važno, jer bi, ukoliko bi uspio obraniti naslov prvaka Hrvatske, iduće godine mogao imati mjesto u posljednjem krugu kvalifikacija ili čak imati osigurano mjesto u Ligi prvaka. Ali, sve su to samo trenutačne kalkulacije i hrvatski euro predstavnici moraju još zabilježiti mnogo pobjeda i osvojiti što više kriterijskih bodova. Jer, na primjer, prvo bi trebalo prešći Škotsku (25.050 bodova) i Austriju (25.250), a to nikako neće biti lagano, jer obje države imaju još pet predstavnika u europskim klupskim natjecanjima. A Hrvatska ima samo tri (*Dinamo*, *Hajduk* i *Rijeka*). Kada budete čitali ovaj 'pogled' bit će poznati rezultati uzvratnih susreta, a lijepo bi bilo (i krajnje korisno za koeficijent) kada bi se i ovi susreti završili pobjedama ili barem neodlučnim rezultatom. Jer u posljednjoj rundi kvalifikacija i protivnici će biti znatno teži, a samim tim i osvajanje novih koeficijent bodova.

D. P.

Umotvorine

- * I jež se bodljama samo brani.
- * Ma proći će. Sve je do sad prošlo!
- * Greške su dokaz da se trudiš.

Vicevi, šale...

- Ajoj ženo, znaš li ti skuhati još nešto osim makarona?!
- Znam, naravno.
- Što znaš?
- Špagete.

Na betonu ispred zgrade netko je kredom napisao:

»Ljepoto, nazovi me kad ti muž ode«.
Cijeli vikend nitko iz zgrade nije izlazio.

Aforizmi

- * Prva i najbolja pobjeda je osvojiti vlast nad samim sobom.
- * Ljude dijelim na bore mrštilice i bore smijalice.
- * Neki ljudi pričaju o tebi jer su izgubili privilegij pričati s tobom.

Vremeplov – iz naše arhive

Sinjska alka, 2006.

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Kome kratak, a kome dugačak dan

Bio jedan gazda, pa se sav skorio kako je tvrd, a zaostanut ko noć. Kad ljudi kopaju kod njegovog kuruzi, ali ma šta rade u nadnicu, tira i od jutra do mraka za tu mršavu nadnicu, ali mu dan uvijek kratak. Nikad njemu ne narade dosta.

Malo dalje od sela živio neki pustinjač, pa gazda jedared smislilo da ode njemu.

– Ti si pametan čovik – kaže on pustinjaču – ne bi li znao kazati kako bi ja dan produljio?

Pustinjač pogledao čovika, pa ga oma zna u srce. Nije zapitao zašto bi to gazda, ali je znao pa mu veli:

– Što pitaš nije baš ni teško. Samo poslušaj, pa da vidiš kako će ti dan već sutra bit dulji.

– Oću-oću, samo ti kaži.

A pustinjač mu onda kaže nek veže na uzicu dva starovinske ciglje, pa nek pribaci priko vrata, ali na golo tilo.

– Pa dođi sutra uveče da te još bolje uputim ako ovo ne bude pomoglo – kaže još pustinjač.

Drugi dan gazda tako i uradio. Nadničari kopaju, a on hajku na bataljku, pa za njima i nadgleda. Ne tare njegov motika ko one, ali sunce nije još ni izgrijalo, on se već počeo švagat, pa češće tare znoj neg nadničari. I jedva on dočeka veče.

– No, kako dan? – zapita ga pustinjač kad mu je došlo.

– Hej, dulji je, zdravo dulji. Pomaže tvoj svit.

– Onda ded samo tako, pa da vidiš što dan mož bit dugačak.

Sutradan gazda opet pribacio uzicu, ali što je dan stariji, a njemu se sve čini da mu kraja nikad neće dočekat. Poslipodne, on dudu od suncova zaoda lad još nije ni ne znam kako debo, a gazdi se već smrkava prid očima. Kadgod je on u to vrijeme nadničare još najbolje požurivo i baljezgo njim: „Hajd, hajd, ljudi, brže! Di je još mrak!“. A sad sve stenje i najedared skinio šešir pa počeo mavat na sunce.

– Gazda, šta ti je? – zapitaju ga nadničari.

– Ne vidite?! Mašem suncu da već jedared zađe! – još se on i rasrdio.

Njima je pustinjač dojavio kako je gazdu potkovo, pa kad su čuli šta divani, a jedan stari nadničar veli:

– E, moj gazda, pa ti ne vidiš kolike godine mi tako mašemo, ali uzalud od jutra do mraka!

– Čime, kad vas nikad nisam vidio! – oma on i zaprzonio, jer misli da mu se rugaju.

– Ovim – pokaže onaj na motiku. – Moj gazda, kad se sunce ne obzire ni na motiku, slabo će se obazirati na tvoj šešir ako ti sam nećeš da prikratiš dan.

Pričao Naco Štefković, Mirgeš
Šta u oca to u dice, 2012.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Gusak

Poručio faš Joza da dođem koštat novu rakiju od vinogradarski brisaka. Nisam lin pa se oma zaputim. Ja u dvor a za astalem ispod ora faš i njegov šogor Tuna. Oma s sitim kad mu sestra ošla za Tunu. Faševi odviše nis imali volju i branili joj pa j ošla na viru. No potli s Tuna onako pokazo. Sićam ga s od maloći. Isprva mu škula ni išla al potli ga krenilo. Završio za šustera, lšo j pomagat bać Peri čamce praviti pa j posli i sam pravio čamce. Voljio j marvu i živinu pa j išo pomagat čiča Miki veterinaru. Ka j ovaj umro on priuzo posov. Mada j uvi godina i dan danaske ga zovu ka j kako zlo kod marve jel živine. Na kraj ispalo da s ga svićom tražili ne b na takog natrefili. Dok koštamo rakiju, Tuna će: »Čeljadi, ja naštudio da ope zapatimo guske. Eto od želje. Dok sam još živi i dok mi u kuće još rič šta god vridi. Šta kažete? Da mi srce bude na mistu. Da neće kogod kazat da sam mal skrenio? Šta mislite?«. »Ta neka divanit ma šta. Kake guske? Otkale ti sade guske došle u pamet? I diš sade nać guske kake b baš ti tio? Vaše guske kadgod davno bile što niko ni imo. Taki cigurno više nema. A to da će kogod kazat da s skrenio i ni s daleko?«, faš Joza će. Pa ću ja: »I ni to za bacit što Tuna divani. Em guščje meso sam tako i na cine em guščja mast na cine. Jedino perje baš ni na cine«. Tuna nastavlja: »Evo otkal mi došle guske. Sićate se našeg gusaka? Sićate ga se? Zvali ga Veliki. To j bio gusak. E njegov sam noćaske sanjo«. Klimljemo glavom a Tuna nastavlja: »Taj ka j raširio krila vala j tri metera zavato. Kase uspravi cigurno ti kljunem do kudrica došo. Ko ga ni vidio taj ni virovo. Kad Veliki krene mavat krilma moro s pazit da ti ne zavati. Bio garav. Na crno vuko. Svi s rekli da po farbe a i po čudi vuče na divlje guske. Kaj je on doveo njegove guske na Dunav bižale s druge guske ustranu i pravile im mista. Mal koji gusak se smio uvatit u koštac š njim«. Faš dodaje: »Kako s ne b sićo vašeg gusaka. I mi puščavali guske na Dunav. Bilio se Dunav od gusaka. Sićam se kase kaki mladi gusak tio borit s Velikim. Onda ka s uvatu s kljunevma za krilo jel perje pa krilima krenu šibat jedan drugog. Niko ni mogo dugo izdurat š njim. Dok izbrojiš do deset borba gotova i biž od Velikog na drugi kraj Dunava. Taj se ni sumiro guske branit ni ako je lisica napadne«. Tuna dalje divani: »U kuću nam s ni moglo unić a da Veliki ne javi. Onda b krenilo gakanje, kokodakanje, lajanje. Mačke bižu di stignu. I kera j zaziro od njeg. Kad počme sikćat, kljucati, krilima udarat, svi u zadnjem dvoru su se sklanjali. Baka Janja j pojila i ranila živinu i nju j odviše voljio. Do j i da ga po vratu češe. No jedanput ka je išla ranit trčo j prid nju pa ju vala od dragosti tako prasnio po noga da j spala. Sirota s dobrano ugruvala«. Faš nazdravlja pa će: »Ta šogore kako ja vidim ti b guske zato što s sanjo Velikog. Ta takog više neće bit. Baši se ti lipo gusaka. Kad ti se oće ti lati pa lipo sanjaj Velikog«. Potvrđivam: »Sade kasam se proštudio, ovaki kaki s da nema šta ti ne fali i nis za guske. Sam ćeš drugima napraviti i ostavit posla«.

U NEKOLIKO SLIKA

Gosti u povorci *Dužijance 2026.*

Tisa pokraj Kanjiže, dobra i kao zamjena i kao nadoknada za more

Tako blizu, a tako dobro

*Ravničarski mirna, Tisa pruža svakome mogućnost da bez rizika uđe u nju i ispliva se do mile volje, a temperatura vode od 27-28 stupnjeva Celzijevih ovih je dana izjednačuje s Jadranskim morem * Štrand je dovoljno velik da ni u jednom trenutku ne morate »rezervirati« mjesto u hladu*

Čak i u ona mračna vremena, kada je odlazak na ljetovanje bio najnormalnija stvar – dakle, u vrijeme teškog jednogumlja i komunističke diktature – ljudi su se dijelili na one koji biraju more s jedne, ili pak planine, rijeke, jezera ili toplice, s druge strane. Budimo iskreni: ovih prvih (koji biraju more) bilo je uvijek više. Danas, kada svi sretni bilježimo samo gospodarski napredak, rast plaća i mirovina općenito – dakle, u vrijeme kada »Srbija pobeđuje« – sam pojam odlaska na ljetovanje za mnoge je mislena imenica, a kamoli biranje između mora s jedne, ili pak planina, rijeka, jezera ili toplica, s druge strane.

Pa ipak, bilo da ste bili na moru, a ostalo vam je još slobodnih dana ili pak za mora nemate sredstava, a po ovoj nesnosnoj vrućini ne znate što ćete sa sobom, naš je srdačan savjet da se osvrnete oko sebe i pogledate što vam je u blizini, a pruža mogućnost istinskog osvježenja. Naravno, mnogi će se sjetiti Mórahaloma, neki čak i Kiskunmajse, Makóa, Bačkog Petrovca ili pak paličkog *Aquaparka*, ali malo tko Kanjiže, odnosno Tise koja pokraj nje protječe. Dokaz za ovu tvrdnju podjednako su i broj posjetitelja na ovim (zatvorenim) kupalištima kao i registracijske oznake na vozilima: više ih je po Mađarskoj, odnosno u Bačkom Petrovcu ili na Paliću negoli na štrandu skoro u samom središtu Kanjiže. I, za sve one koji ovaj štrand do sada nisu posjetili, slobodno možemo reći da su propustili istinski užitek.

Plus u minusu

Što je to tako lijepo, odnosno dobro na kanjiškom štrandu? Pod jedan, ono zbog čega posjetitelji i inače dolaze: Tisa. Ravničarski mirna, pruža svakome mogućnost da bez

rizika uđe u nju i ispliva se do mile volje. Dodatni motiv pruža i činjenica da postoje i dijelovi idealni za obitelj, odnosno manju djecu na kojima je obala dovoljno dugo plitka da ima mjesta za sve. Ono što na prvu pomisao iznenađuje, a na što ćemo se u budućnosti sve više navikavati, je toplina vode: ovih dana temperatura Tise doseže i do 27-28 stupnjeva Celzijevih, što je ravno temperaturama koje se u isto vrijeme bilježe na Jadranskom moru. U usporedbi s Neretvom, koja je u Mostaru prije dva tjedna bilježila tek 17 stupnjeva, ili pak s nekim drugim rijekama po Hrvatskoj, Crnoj Gori, BiH ili Srbiji, ovo je neočekivani zgoditak. Voda, naravno, nije prozima jer su i obala i korito Tise pješčani, ali je ipak izuzetno čista, što se može zahvaliti obližnjoj Mađarskoj koja ju takvu kod nas pušta (a ne treba zaboraviti da je i Segedin blizu). Također, Tisa je i dovoljno široka (između 200 i 250 metara) i prostrana da u njoj ima mjesta i za avanturiste i za one koji bi da plivaju podalje plićaka. Kada smo već kod avanturista, brojni molovi koji se nalaze uz obalu pravi su izazov za sve koji vole skakati u vodu, pa nije čudo što su gotovo sve vrijeme puni djece i mladih.

Štrand je također priča za sebe i po nekim svojim značajkama daleko nadilazi pojedine morske plaže, a u nekima gotovo sve. Kao prvo, ova se tvrdnja odnosi na mjesta koja pružaju prirodnu hladovinu ili pak ona na kojima se možete nesmetano sunčati: i jednoga i drugoga ima u izobilju, što se ne bi moglo reći za brojne plaže Jadranskoga, Jonskoga ili Egejskoga mora. Osim toga, štrand je dovoljno velik da ni u jednom trenutku ne morate »rezervirati« mjesto u hladu tako što ćete ostaviti ručnik da »prenoći« na mjestu koje vam se dopada. Pijesak na štrandu pravi je izazov za stopala, pa je skoro prava grehota šetati u papučama ili sandalama, osim, naravno, kada baš pripeče pa vam tko zna zašto na um

padnu fakiri i slični čudaci. Ono što je također ogroman plus kanjiškoga štranda u odnosu na gotovo sve plaže na moru jest činjenica da su ležaljke besplatne. Ima ih drvenih (dvadesetak) i plastičnih i dovoljno je samo ostaviti stvari na njih i tako ih bezecovati za sebe. Naravno, to se uglavnom čini u ranijim satima jer su poslije zauzete. Ono što također raduje djecu i mlade jest da se na štrandu nalazi i veliki broj igrališta, bilo da je riječ o nogometu, odbojci, »nogotenisu« na pijesku, plus tereni za košarku, basket ili mini golf. I sve to besplatno, što je također veliki plus u odnosu na more.

Gosti i ponuda

U okviru kanjiškog štranda nalazi se i prostor za kampiranje, moderan, lijep i funkcionalan. Za nepunih sedam eura po danu, tik uz Tisu i u gustoj hladovini, može se provesti godišnji odmor iz snova: kamp je uredno parceliziran i ispresijecan uređenim stazama, ima razvučenu struju i na nekoliko mjesta sanitarne čvorove, uključujući i uredne sudopere s vanjske strane za pranje escajga, tanjura i ostalog posuđa.

Naravno, gdje je gostiju, tamo je i ugostitelja. Ima ih svih vrsta: od restorana za »konkretnu« hranu, pa do mjesta za prodaju »langoša«, palačinki, sladoleda i, naravno, kafića na otvorenom s raznovrsnom ponudom. Cijene? Ni niže ni više negoli u Subotici, Novom Sadu ili bilo kojem drugom vojvođanskom mjestu. Jedino što se od ove ponude na otvorenom – izuzmemo li, naravno, restorane i kafiće – naplaćuje su daske za »stand up«

veslanje (SUP), čija je cijena 400 i 700 dinara pojedinačno pola sata ili sat ili pak 500 i 900 dinara za dvije osobe u istom trajanju.

Ono što također pada u oči jest činjenica da se odmahom dana i broj i struktura gostiju mijenja. U priepodnevnim satima, pa sve dok temperatura zraka ne počne padati štrand je ispunjen uglavnom gostima sa strane: Subotica, Senta, Novi Kneževac i ostali dio sjevera Banata, uglavnom obitelji, sredovječni i stariji ljudi, dok kasnije broj raste, a »struktura se pomlađuje« domaćim snagama. Čuje se to podjednako po govoru (mađarski) i vidi po brojnim parkiranim biciklima, uz drvo ili gdje je već zgodno. Naravno, tada se puni i štrand, i broj kupaca u Tisi, i onih koji bosi igraju nogomet ili odbojku, ali i onih koji ih gledaju iz kafića.

Ako je iz ove suše i kanikula ičega dobrog proisteklo, onda je to svakako činjenica da sve do mraka nema komaraca, koji su inače sastavni prateći dio rijeka u ovom podneblju.

A ako se nešto dobrog može reći o aktualnim lokalnim samoupravama, onda je to sve ono što ste do sada pročitali u ovom tekstu. Naprosto je zapanjujuće da gotovo ista ideološka postavka vlasti u odnosu na Suboticu (u Kanjiži je Savez vojvođanskih Mađara u većini, a u Subotici Srpska napredna stranka) ima toliko drugačiji odnos prema sredini u kojoj ljudi žive. I uživaju. Primjer štranda najbolje o tome govori. Napose ako se usporedi s gradom, pa i Palićem. Posebno nekada.

Zlatko Romić

SASTALI SE ALASI I BEĆARI

TRADICIONALNA GASTRO
MANIFESTACIJA U
ORGANIZACIJI
KUDH „BODROG“ U KUHANJU
RIBLJEG PAPRIKAŠA.

**SUBOTA
29. 8. 2026.**

OD 18 SATI

**DVORIŠTE KUĆE
ČASNIH SESTARA,
MONOŠTOR**

PRIJAVA SUDIONIKA NA BROJ | ☎ 064 345 4807

**TAMBURAŠI
FORTUNA**

OSIGURAJTE VAŠ DOM i sve ono što ga čini domom

**MILENIJUM[®]
OSIGURANJE**

VREME JE DA MISLIMO NA BUDUĆNOST

Osiguranje za vaš dom, stvari u njemu i članove domaćinstva

Vaš dom je više od prostora, u njemu je sve što vam najviše znači. Zato je važno da se prema njemu odnosite odgovorno i osigurate ga.

Osiguranje domaćinstva – Siguran kvadrat Milenijum osiguranja je polisa koja podrazumeva osiguranje stana ili kuće, stvari u njima, kao i članova domaćinstva od posledica nepredviđenih okolnosti, kao što su:

požar	izlivanje vode
udar groma	provalna krađa
eksplozija	razbojnička krađa
oluja	lom stakala
grad	odgovornost prema trećim licima

025/ 51 50 350 | 024/ 555-867 | 011/ 715 23 00

milenijum-osiguranje

milenijum-osiguranje

@milenijumosiguranje

@milenijumosiguranje

www.mios.rs

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

**Radio Marija Srbije
Radio Maria play**

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po **1 dinar**

- 12 meseci sa **50% popusta**

**Astra
Telekom**

011 44 22 009

Likovni odjel
Hrvatskog kulturnog centra
"Bunjevačko kolo"

Srdačno Vas pozivamo na otvorenje

IZLOŽBE SLIKA

nastalih na

XXIX. Međunarodnoj likovnoj koloniji "Bunarić" 2025. godine,

u četvrtak, 20. 08. 2026. u 18 sati

u Svečanoj dvorani HKC "Bunjevačko kolo", Preradovićeve 4

Izložba će biti otvorena svakog dana u periodu
od 20. 08. do 22. 08. 2026

Pokrovitelji:

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnog razvoja
i fondova europske unije

medijski
pokrovitelj:

